Täysistunto

Keskiviikko 7.11.2018 klo 14.04—17.26

Täysistunto alkoi klo 14.04. Täysistunto päättyi klo 17.26.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.04—16.00) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.00—17.26).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain ja kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain sekä poliisin hallinnosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2018 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 11/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 6.11.2018 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa on Sirpa Paatero Joona Räsäsen kannattamana ehdottanut, että 2. lakiehdotus hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

2. lakiehdotuksen hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 71; poissa 28 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 37/2018 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pelastuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 64/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 12/2018 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 6.11.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

27 §

Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Teen esityksen 27 §:ään vastalauseen mukaisesti.

Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Paateron tekemää esitystä.

Puhemies Paula Risikko: Sirpa Paatero on Matti Semin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Sirpa Paateron ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 73; poissa 27 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

59 §

Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Teen esityksen 59 §:ään vastalauseen mukaisesti.

Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Paateron tekemää esitystä.

Puhemies Paula Risikko: Sirpa Paatero on Matti Semin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Sirpa Paateron ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 73; poissa 26 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 64/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi

Hallituksen esitys HE 220/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Tähän lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan eli 5. asiakohtaan.

Keskustelu

14.09 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on siis käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle [Hälinää — Puhemies koputtaa] työttömyysturvalain muuttamisesta lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi. Tätä uudistusta on odotettu, ja se vähentää niitä huolia, joita keikkatöiden ja osa-aikatöiden vastaanottamisessa on ollut.

Esityksen taustalla on vuosien 2019—2022 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä hallituksen tekemä päätös työllisyyspaketista, erinäisestä joukosta toimia työllisyyden edistämiseksi. Yksi tähän pakettiin sisältyvä hanke on kehittää työn vastaanottamisen kannustimia kehittämällä työttömyysturvan sääntöjä niin, että työttömyysetuuden sovittelua koskevat säännökset eivät toimisi enää esteenä työn vastaanottamiselle.

Jos arvioimme eurojen näkökulmasta, työttömyysetuuden ja osittaisen työllistymisen yhdistelmä on tällä hetkellä kohtalaisen hyvä. Sovittelussa on käytössä suojaosa, eli kuukaudessa voi ansaita 300 euroa, eikä se alenna työttömyysetuutta. Vasta suojaosan ylittävä osa tuloista vaikuttaa työttömyysturvaan, ja silloinkin vain puolet tuosta ylitteestä vähentää kuukaudelta maksettavaa työttömyysetuutta.

Työntekijän arjessa ja julkisessa keskustelussa sovittelu ei kuitenkaan näyttäydy pelkästään myönteisenä, vaikka järjestelmä etuuden määrää koskevan sääntelyn osalta tukeekin työn vastaanottamista. Lyhytkestoisen työn tai osa-aikatyön vastaanottaminen aiheuttaa monelle huolta, ja tämä johtuu siitä, että tällä hetkellä työttömyysturvan sovittelu tapahtuu ansaintaperiaatteen mukaisesti: Jos työ tehdään marraskuussa, siitä saatava palkka sovitellaan yhteen marraskuulta maksettavan työttömyysturvan kanssa. Näin tehdään, vaikka palkka maksettaisiin vasta joulukuun lopussa. Palkkatiedon odottamisesta on usein aiheutunut viive siihen, milloin ihminen on saanut sovitellun työttömyysetuutensa, ja palkka on vaikuttanut etuuden määrään jo sellaisena aikana, jolloin se ei ole vielä ollut käytettävissä.

Arvoisa puhemies! Nyt annetulla hallituksen esityksellä helpotetaan osittaista työllistymistä vähentämällä niitä viiveitä, joita sovitellun työttömyysturvan maksamiseen voi liittyä. Tavoite saavutetaan myös varsin yksinkertaisella keinolla: muuttamalla sitä... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Paula Risikko: Anteeksi, ministeri. — Nyt pyydän rauhoittumaan siellä ja käymään keskustelut salin ulkopuolella. Kuunnellaan, mitä ministerillä on sanomista.

...eli muuttamalla sitä, milloin palkka vaikuttaa. Jatkossa siirryttäisiin tilanteeseen, jossa palkka sovitettaisiin työttömyysturvan kanssa yhteen maksuperusteisesti: jos marras-

kuun työstä maksettava palkka maksetaan vasta joulukuussa, palkka vaikuttaa joulukuulta maksettavaan työttömyysturvaan ja marraskuun työttömyysturva voidaan maksaa täytenä.

Hallituksen esityksellä ei anneta Kelalle tai työttömyyskassoille uusia tehtäviä. Kyse on uudesta tavasta sovitella palkka yhteen työttömyysturvan kanssa. Muutoksella uudistetaan prosessia, ja tavoitteena on nykyistä helpompi työttömyysturvan ja palkan yhteensovittaminen. Muutos koskeekin sitä, vaikuttaako palkka työttömyysetuuteen sillä työttömyysturvan hakujaksolla, jolla työtunnit tehdään, vaiko sillä hakujaksolla, jona aikana palkka maksetaan. Joka tilanteessahan näillä ei ole edes eroa.

Esityksen tavoitteen, työn vastaanottamisen tukemisen, näkökulmasta aivan keskeistä on se, että työttömyysturvan saajat saavat muutoksesta riittävästi tietoa. Onnistumista ja tavoitteen saavuttamista edesauttaa, että muutoksen ehdotetaan tulevan voimaan ensi vuoden huhtikuun alusta lukien, jotta Kelalla ja työttömyyskassoilla on riittävästi aikaa varautua muutokseen.

Työllisyyden edistäminen on olennainen tavoite, jotta myös tulevaisuudessa pystymme huolehtimaan hyvinvointivaltiolle kuuluvista vastuista. Sen edistämiseksi tarvitaan lainsäädäntöä, joka tekee osittaisen työn ja työttömyysturvan yhdistämisen toimivaksi kokonaisuudeksi. Tällä esityksellä niin kutsuttu maksuviive siirtyisi historiaan.

Osa-aikatyö on noussut keskusteluun viime aikoina myös siitä näkökulmasta, ettei sitä suinkaan aina tehdä ihmisen omasta halusta, ja osa-aikatöiden määrä näyttää myös lisääntyneen. Näitäkään seikkoja ei ole syytä sivuuttaa.

Nyt tehty muutos on kuitenkin askel oikeaan suuntaan, ja taustalla on se tavoite, ettei palkasta tulisi ihmisille lisää huolta.

Puhemies Paula Risikko: No niin, sitten mennään puhujalistaan.

14.13 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kävimme eilen salissa pitkään keskustelua siitä, miten talous on nyt hyvällä kasvu-uralla. Työllisyys on parantunut ja työttömyys on helpottanut, mutta meillä on edelleen se noin 250 000, ehkä jonkin verran enempikin, työttömänä olevia ihmisiä. Työtä on kuitenkin tarjolla entistä enempi, myös lyhyitä keikkatöitä, ja meillä on ollut selkeä ongelma tässä tilanteessa: työttömien ei ole kannattanut ottaa kaikkea työtä vastaan, tai he eivät ole uskaltaneet ottaa työtä vastaan. Tilannehan on ollut se, että työ on tehty tässä kuussa, jokin lyhyt keikkatyö, palkka on tullut vasta ensi kuussa, mutta samaan aikaan kuitenkin työttömyysturvaa on leikattu siltä kuulta, jolloin se työ on tapahtunut, vaikka vuokrat ja muut menot ovat pysyneet. Tässä on ollut ihan selkeä kannustinloukku. Kiitokset ministeri Mattilalle ja ministeri Lindströmille siitä, että tämä ongelma nyt korjataan. Voi kysyä, miksiköhän tätä eivät ole jo edelliset hallitukset korjanneet. [Pia Viitasen välihuuto]

Työttömyysturvalain muutos on siis erittäin tervetullut. Helpotetaan työttömyysturvan ja keikkatyön yhdistämistä, eli lyhytkestoisen työn vastaanottaminen helpottuu, kun palkka vähentää työttömyysturvaa vasta palkanmaksukuukautena eikä työntekokuukautena. Sovittelu siis siirtyy tämän uudistuksen jälkeen niin sanotusta ansaintaperiaatteesta maksuperiaatteeseen. Tämä on enemmän kuin tervetullut juttu ja auttaa montaa työtöntä saamaan vähän työtä, pääsemään näyttöjä antamaan ja toivottavasti siitä kiinni sitten pysyvämpäänkin työn syrjään.

14.15 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyden parantaminen on hallitusta ja oppositiota yhdistävä päämäärä, se on työmarkkinaosapuolia yhdistävä päämäärä ja se on päämäärä, jonka jakavat niin talouskasvun tavoittelijat kuin hyvinvoinnin ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tavoittelijat. Tästä päämäärästä me olemme harvinaisen yksimielisiä, mutta keinot, joita hallitus on tähän päämäärään päästäkseen toistaiseksi käyttänyt, ovat sitä vastoin jakaneet näkemyksiä. Niissä on painottunut liiaksi pakko ja painostus, negatiiviset kannusteet positiivisten sijaan. Hyvä huono esimerkki on ollut hallituksen toimeenpanema aktiivimalli, jonka painopiste oli suoraan sanottuna etuuksien leikkaamisessa.

Nyt käsittelyssä oleva esitys työttömyysturvalain muuttamisesta lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi on ilahduttavalla tavalla selkeästi positiivisempi toimenpide. [Oikealta: Oho!] Sen kannusteet ovat kaikkien kannalta myönteisiä. Tärkeintä tietysti on, että siirtyminen maksuperusteiseen sovitteluun on edullinen lyhytkestoista työtä vastaanottavan ihmisen toimeentulon kannalta. Työkeikka ei saa johtaa toimeentulon kannalta välttämättömien työttömyysturvaetuuksien viivästymiseen. Kolmikantaisesti valmistellussa lakiesityksessä on ymmärretty, ettei pienituloisella ihmisellä ole säästöjen puskuria, jolla selvittäisiin odotusajan yli. Lyhytkestoisten töiden vastaanottamisen helpottaminen parantaa työttömien asemaa myös pitemmällä tähtäyksellä. Päämääränä pitää tietysti olla kokoaikainen työ, joka riittää elättämään ihmisen. Kuitenkin reitti tähän helpottuu, jos tuntuma työelämään pysyy edes keikkatöiden avulla.

Arvoisa puhemies! Valtaosa työssäkäyvistä suomalaisista tekee kokoaikaista työtä toistaiseksi voimassaolevien työsuhteiden varassa. Vakiintuneen kokoaikatyön osuus ei ole viime vuosikymmenenä vähentynyt, ja sen pitäminen tavoitteena on siis tulevaisuudessakin edelleen perusteltua. Silti on myös hyvä, jos myös lyhytkestoisen työn vastaanottamista helpotetaan ja myös sen työn arvo ymmärretään.

Hallitus ja sen kanssa yhteistyötä tehneet työmarkkinaosapuolet ansaitsevat tästä esityksestä perustellusti tunnustuksen.

14.17 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Mukava kuulla, että tämä hallituksen esitys herättää kannatusta salin molemmilla laidoilla. Ja kyllähän tämä itse asiassa onkin erittäin tärkeä asia liittyen paitsi byrokratian purkuun myös niihin päätöksiin, joilla hallitus on pyrkinyt työllisyyttä edistämään. Kun puhutaan työn murroksesta ja siitä, miten työelämä muuttuu kovastikin ja toisaalta mitä kaikkia uusia mahdollisuuksia se tuo tullessaan, niin silloin on erittäin tärkeää, että kaikenlaista työtä olisi aina järkevää ottaa vastaan ja työntekijä saa ansioista suurimman osan.

Tilanne valitettavan usein on se, että ihminen kokee kovin vaikeaksi ottaa vastaan pätkätyötä. Tänään julkaistun tutkimuksen mukaan, joka liittyy itse asiassa keskustajohtoisen hallituksen liikkeelle laittamaan Toimi-hankkeeseen, jossa puolueet laidasta laitaan ovat mukana työstämässä tulevaisuuden sosiaaliturvaa, Kelan palveluneuvojilta oli kysytty, miten he kokevat ongelmat, ja muistaakseni yli 70 prosenttia Kelan asiakaspalvelijoista koki, että järjestelmässä on ongelmia. Jos he pääsisivät sitä suoraan peukaloimaan, niin he tekisivät siitä yksinkertaisemman. Elikkä on tärkeää, että näitä kohtia on nyt tunnistettu ja niitä on lähdetty lainsäädännössä purkamaan.

Se, että viime vaalikaudella tuli 300 euron suojaosa, oli tietenkin erittäin merkittävä asia, ja täytyy toki muistaa, että sen suojaosan jälkeenkin tienatuista tuloista ainoastaan puolet vaikuttaa siihen työttömyysetuuteen. Tähänhän tulee tietenkin vielä muutoksia sikäli, että

ensi vuoden alusta, kun tulorekisteri astuu voimaan, se varmasti auttaa vielä entisestään sovitellun päivärahan helpottamista ja siihen liittyvän byrokratian vähentämistä. Uskon, että tulevaisuudessa ihmiset pystyvät kyllä seuraamaan toivon mukaan omilta applikaatioiltaan, miten heidän etuutensa ovat kehittyneet, mikä niiden maksupäivä on, miten on tehnyt työtunteja, ja sitä kautta tästä järjestelmästä tulee huomattavasti yksinkertaisempi.

Tämä auttaa myös erittäin paljon rajatyöntekijöitä. Jos vaikka miettii, että meillä on Pohjois-Suomessa ihmisiä, jotka työskentelevät niin Ruotsiin kuin Norjaan, joissa ei ole vastaavanlaista sovitellun päivärahan järjestelmää, niin tämä auttaa kyllä myös meidän rajatyöntekijöitämme seuraamaan paremmin tulojaan, etenkin aloilla, joilla on sesonginomainen työvoiman tarve. Jos miettii vaikka matkailualaa tai työpaikkoja, joissa on hetken aikaa vuodesta paljon töitä ja toisena aikana ei ole, niin kuitenkin kaikki työt olisi järkevä saada tehtyä. Tämä kyllä osaltaan helpottaa sitä, joten myös minun puolestani kiitoksia esitteleville ministereille siitä, että tämä on vihdoin saatu tänne täysistuntoon.

14.20 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä on todellakin hyvä uudistus, sillä tämä vähentää työnhakijan epävarmuutta lyhytkestoisen ja osa-aikaisen työn vastaanottamisessa. Esityksen mukaan palkkatulo soviteltaisiin yhteen työttömyysetuuden kanssa silloin, kun palkka maksetaan.

Myös lausuntokierroksella lakiesitykseen suhtauduttiin pääasiassa myönteisesti, mutta lausuntokierroksella osa lausunnonantajista huomautti siitä, että työssäoloehdon ja aktiivisuuden seuranta säilyy jatkossakin ansaintaperusteisena. Järjestelmä tulee tältä osin olemaan jatkossakin vaikeaselkoinen sekä etuuden saajalle että sen maksajalle. Mitä ministeri vastaa tähän kritiikkiin? En tosin kerinnyt tarkistamaan, onko tätä muutettu, mutta luin näistä lausunnoista tällaisen kritiikin ja toivoisin, että ministeri kommentoisi tähän kritiikkiin.

Lisäksi ajattelin mielessäni, eikö pätkätyöntekijöille voisi säätää palkan maksamisen välittömästi, kun työ loppuu eikä seuraavasta keikasta ole sovittu tai sitä ei ole merkattu työvuorosuunnitteluun. Ajattelin nimenomaan, eikö digiaikana asian voisi hoitaa joustavammin ja nopeammin.

14.22 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä todellakin on erittäin myönteinen esitys, ja yhdyn näihin kysyjiin, jotka pohtivat, eikö tätä olisi voitu jo aikaisemminkin toteuttaa.

Varmasti yksi tämän esityksen keskeisiä tavoitteita on se, että valmistaudutaan kansallisen tulorekisterin tuloon ja käyttöönottoon, joka toteuttaa oikea-aikaisuutta tulojen kirjaantumisen suhteen, mikä sitten myös tukien ja etuuksien kannalta muodostaa tilanteen, jossa henkilö ikään kuin reaaliajassa näkee, mikä hänen tulojensa ja tukiensa suhde on, ja tällä on paljon hyviä vaikutuksia. Tämä kannustaa työn vastaanottamiseen, joka on ollut se keskeinen kysymys siinä, miten ne ihmiset, jotka tuolla reservissä ovat, saataisiin takaisin työelämään. Oma seuranta paranee ja helpottuu. Ymmärrettävyys paranee. Moni pohtii, mikähän asia mahtaa vaikuttaa mihinkin, ja nyt tämän kautta tähänkin tulee selkeyttä. Ja ehkä sitten kaikista isoimpana asiana pitkällä juoksulla on se, että oma elämänhallinta paranee.

Joten ei muuta kuin kiitoksia tästä hyvästä esityksestä. [Jukka Gustafsson: Kestääkö ministeri kaikki kehut?]

14.23 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Työttömyysturvalain muuttaminen lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi on osa pitkäkestoista ja pitkäjänteistä työtä sen eteen, että työn vastaanottaminen aina olisi kannustavaa ja kannustettavaa, ja siksi tätä voi hyvin helposti tukea.

Viime hallitus otti käyttöön 300 euron suojaosan pätkätöitä ja tilapäistöitä vastaanottaville ja työttömyysturvaa nauttiville, ja tämä on siihen selkeä jatkumo. Kannattaa muistaa, että työn kuva Suomessa on muuttumassa. Vaikka kokoaikatöitä tekee edelleenkin suurin osa, siitä huolimatta osa-aikatöitä teki viime vuonna jo yli 350 000 suomalaista. Sen lisäksi meillä on 180 000 yksinyrittäjää mutta myös jo yli 80 000 kevytyrittäjäksi luokiteltavaa ihmistä, jotka seikkailevat erilaisten yrittäjätoimien, hankkeiden, projektien, työttömyyden mutta myöskin työnteon välimaastossa, ja tämä muutos ja kehitys tukee ehdottomasti heitä.

Tulorekisterin avulla toivon mukaan saamme tämän toteutumaan hyvin selkeästi ja joustavasti, ja nyt kun ministerit ovat paikalla, haluaisinkin kysyä tästä tulorekisteristä ja siitä, onko se valmistumassa ajoissa. Onko lähtökohta se, että se saadaan toimimaan heti lähtömetreiltä alkaen, kuten suunniteltu on, sillä aikamoisia odotuksia tulorekisterin tulemiseen olemme jo täällä luoneet?

14.25 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää molempia ministereitä hyvästä esityksestä. Tämän hallituksen työllistämislinjat ovat vakuuttavia, ja 115 000 työpaikkaa ei todellakaan ole tullut itsestään, vaikka joka kohdassa olemme saaneet kritiikkiä, kun työllistämisen esteitä on purettu. Koeaikaa on pidennetty, takaisinottovelvoitetta lyhennetty, määräaikaisia työsuhteita joustavoitettu, pitkäaikaistyöttömän saa palkata määräaikaiseen työsuhteeseen ilman perusteltua syytä, nuoriin panostettu ja annettu käytännön ohjeistamista, nollatuntisopimuksiin luotu reilut pelisäännöt sekä opiskelua, osa-aikatyötä ja keikkatyön tekemistä päivärahalla helpotettu. Aina on tullut kritiikkiä, mutta tämä kaikki on kantanut.

On hienoa, että nyt vielä voimme tehdä toimia, jotka edelleenkin kannustavat lyhytkestoisen työn vastaanottamista. Mutta kyllähän haaveena olisi, että joku päivä tämä järjestelmä olisi sellainen, ehkä tulorekisterinkin avulla, että yksinkertaisesti silloin kun ihminen on töissä, hän saisi palkkaa, ja kun hän on työtön, hän saisi työttömyyspäivärahaa.

Meidän työelämämme ja yrittäjyyselämämme, kuten tuossa edustaja Järvinenkin juuri kuvasi, muuttuu koko ajan, ja olisi hyvä pystyä yhdistämään erilaisia muotoja, osa-aikayrittämistä, osa-aikatyötä. Toivoisin, että entistä helpommin eläkkeeltäkin pääsisi työelämään takaisin mukaan. Nythän kynnys on tällä hetkellä niin iso, että jos esimerkiksi mielenterveysongelmien vuoksi on joutunut eläkkeelle ja kokisi, että olisi ehkä kuitenkin mahdollista palata työelämään, aika moni jättää palaamatta sen takia, että se kynnys siinä on liian iso.

Mutta kaiken kaikkiaan kiitos hyvästä työstä.

14.27 **Reijo Hongisto sin:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on monta kertaa keskusteltu ja monissa puheenvuoroissa kannettu huolta siitä, että työn pitää olla aina kannattavampaa kuin työttömänä oleilun. Monissa puheenvuoroissa on myöskin pohdittu sitä, että meillä on työmarkkinoillamme ihan selvä ja selkeä kohtaanto-ongelma. Samaan aikaan on työtä vailla olevia ja yrityksiä, jotka ovat vailla työntekijöitä. Tämä on syytä tunnustaa, tämä on fakta.

TE-keskusten henkilökunta yrittää parhaansa mukaan osoittaa työpaikkoja niitä tarvitseville, mutta saamani tiedon mukaan meillä on kuitenkin varsin paljon sellaisia yrittäjiä, joilla ei ole tietoa kaikista TE-toimiston tarjoamista palveluista. Työtä tarjoavat eivät edes tiedä, mitä kaikkea TE-toimiston palvelulistalta löytyy, eivätkä näin ollen edes osaa etsiä ja hyödyntää täysimääräisesti kaikkia TE-toimiston tarjoamia palveluja. Kun ministeri on paikalla, niin kysynkin ministeri Lindströmiltä: Onko tällainen ongelma tiedostettu, ja jos on tiedostettu, niin mihinkä toimiin on ryhdytty? Onko siihen jo reagoitu?

Ja toinen asia. Monta kertaa kuulee myös väitteen, että TE-toimistojen rahoja on leikattu niin, että toimistot eivät enää kykene riittävästi palvelemaan asiakkaitaan. Kysyn ministeri Lindströmiltä: Mikä on tällä hetkellä TE-toimistojen rahatilanne? Missä määrin hallitus on kohdentanut varoja TE-toimistojen palvelujen ylläpitämiseen? Onko varoja riittävästi?

Arvoisa puhemies! Tässä lähetekeskustelussa olevassa lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia niin, että keikka- tai osa-aikatyön palkkatulot ja työttömyysetuus on helpompi sovittaa keskenään. Tämä ei ole askel, vaan tämä on loikka, loikka oikeaan suuntaan, ja tämä on nimenomaan erinomaisten ministeriemme aikaansaannosta. Kiitän ministereitä tästä hyvästä lakiesityksestä, ja, arvoisa puhemies, kannatan lämpimästi lakiesitystä.

14.29 **Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa puhemies! Tämäkin esitys liittyy hallitusohjelman suureen kuvaan. On kolme tärkeätä asiaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan turvaamisessa: työllisyysaste, työllisyysaste, työllisyysaste. Siihen tarvitaan pienempiä ja isompia toimia. Olen laskenut, että näitä toimia on kaiken kaikkiaan ainakin 60—70 tullut hallitukselta. — Ehkä se luku voi olla liian pieni, ehkä ministeri Lindströmillä on parempi rekisteri tältä osin.

Toinen hallitusohjelman strateginen alue liittyy myöskin tähän: uudet toimintatavat. Siinähän linjattiin tämä tulorekisteri, jota on ennenkin valmisteltu. Se pitää Suomessa saada aikaan, ja se mahdollistaa nyt myöskin tämäntyylisiä ratkaisuja. Tämä työttömyysturvan uudistaminen lyhytkestoisen työn takia on tärkeää, ja siinähän on muitakin hankkeita, muun muassa yrittäjäpuolison työttömyysturva, joka on ollut erityisen iso epäkohta. Meidän täytyy löytää varsinkin nuorille väyliä työhön ja sitä kautta, totta kai, pitkäaikaiseen pysyvään työsuhteeseen, ja siinä tarvitaan myöskin näitä vähän pienempiä toimia, niin kuin tässä on, sinällään tärkeä toimi.

Julkisuudessahan ei ymmärretä tätä hallituksen työllisyyslinjaa riittävästi. Sitä ehkä vähän tuolla maailmalla trollataankin, mutta minusta on tärkeää, että tämä suuri kuva säilyy ja mennään eteenpäin, koska millään muulla tavalla suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa ei turvata. Pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaa ei voida eteläeurooppalaisella työllisyysasteella turvata.

14.31 **Eero Suutari kok:** Arvoisa puhemies! Tämä on kokonaisuudessaan positiivinen esitys. Tämä parantaa työttömän asemaa saada ensin lyhytkestoista, mutta myöhemmin myös kokoaikaista työtä, koska jokainen työsuoritus parantaa työttömän työmarkkina-asemaa. Tämä lisää osa-aikaisten, lyhytkestoisten ja 300 euron suojaosan jälkeisten työtilaisuuksien kannattavuutta työttömälle. Myös byrokratia tässä vähenee. Kansallisen tulorekisterin tietosisällön käytettävyydessä ja sovitellun työttömyysetuuden maksamisessa

tämä on erinomainen työkalu. Yhdessä tulevan tulorekisterin positiivisten työllisyysvaikutusten kanssa tämä esitys on erittäin kannatettava.

Arvoisa puhemies! Tämän lisäksi meidän täytyy tehdä alueellinen kokonaisarviointi kaikkien työikäisten työllistämiseksi.

14.32 **Simon Elo sin:** Arvoisa rouva puhemies! Tällaisina talousaikoina, mitkä viimeiset kolme vuotta Suomessa ovat olleet, välttämättä sosiaali- ja terveysministerin tehtävä tai työministerin tehtävä ei ole sieltä helpoimmasta eikä aina kiitollisimmasta päästä, mutta sitäkin tärkeämpi, kun on onnistuttu, ja tämä hallitus näiden ministereiden johdolla näissä kysymyksissä on onnistunut. Ei tarvitse katsoa kuin työllisyysastetta ja työllistymistilannetta, niin sen näkee — jopa punainen, ei tarvitse edes sinisiä laseja siihen ottaa.

Tämä muutoshan on melko tekninen, mikä tässä nyt on pöydällä, mutta kuitenkin hyvin tarpeellinen ja erityisesti siinä suhteessa, että — niin kuin tässä aikaisemmin edustaja Laukkanen totesi — valmistaudutaan tähän kansallisen tulorekisterin käyttöönottoon. Lyhytkestoisen työn vastaanottaminen helpottuu, keikkatyö tulee kannattavammaksi, ja tämä myös helpottaa työn ja palkkatulojen ennakointia. Myös se on erittäin tärkeää. Ihmisille kaikkein eniten ikävää oloa aiheuttaa se, jos tuntee olonsa epävarmaksi, ja tämä auttaa myös siinä suhteessa. Kysynkin ministeriltä, kun edes demarit eivät tätä näytä vastustavan: onko missään vaiheessa kukaan taho tätä esitystä vastustanut?

14.33 **Markus Mustajärvi vas:** Arvoisa puhemies! Työttömyysturvan maksukäytännössä olisi vieläkin yksinkertaisempi ja toimivampi käytäntö: siirryttäisiin ennakkomaksukäytäntöön. Silloin kun työaika ja työtulot vaihtelevat, pidettäisiin kiinni normaalimaksujaksosta, mutta maksettaisiin ennakoidusta työttömyysturvamaksusta 80 prosenttia könttäsummana ihan normaalirytmin mukaan ja 20 prosenttia jätettäisiin sisään odottamaan sitä aikaa, kun kaikki tositteet siitä tehdystä työsuhteesta on saatu, eli loppuosa täsmäytettäisiin myöhemmin. Tämä olisi kauhean toimiva järjestelmä. Se ei lisäisi tietokoneaikana kassojen tekemää työtä, odotusajat lyhentyisivät, virheellisiä päätöksiä tehtäisiin entistä vähemmän. Tässä ei olisi myöskään maksajalla taloudellisia riskejä, koska osa siitä muuten maksettavasta työttömyysturvasta olisi odottamassa sitä aikaa, kun kaikki tositteet on saatu.

14.34 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Olisin nyt oikeastaan kysynyt, kun siellä ovat sosiaali- ja terveysministeri ja työministeri paikalla, muutamaan tähän liittyvään problematiikkaan vastausta.

Kevytyrittäjyyteen ja pätkätyöhönhän tuli vuoden alusta muutos siten, että voi neljä kuukautta kokeilla tätä kevytyrittäjyyttä. Tämä on hieno ja erittäin kannatettava asia.

Eräs henkilö Hyvinkäältä oli minuun yhteydessä. Hän on ajatellut tämmöistä kevytyrittäjäksi lähtemistä. Hän on ansiosidonnaisella päivärahalla, tekee välillä keikkatöitä myöskin, ja hän oli sitten selvitellyt tätä tilannetta. Hänelle oli työvoimatoimistosta sanottu, että sitten jos/kun hän mahdollisesti palaa ansiosidonnaiselle päivärahalle, jos se yritystoiminta ei lähdekään liikkeelle, niin hänen ymmärtääkseen ansiosidonnainen päiväraha sitten laskisi määrältään. Tietysti juuri näihin työllistyvyyden kannustumiin vaikuttaa, mikä se päivärahan suuruus on, jos ei se onnistukaan. Ja sitten hän oli kysellyt siitä neljän kuukauden ajan jälkeisestä ajasta, ja hän kertoi minulle, että ainakin tässä yhteydessä oli sanottu, että ei meillä nyt lähtökohtaisesti tulkita sitä muuksi kuin päätoimiseksi, vaikka ne tulot

olisivat kuinka pienet. Tässäkin on yritteliäs ihminen, ja hän nyt sen kanssa jäi sitten vähän pohtimaan. No, hän nyt ehkä myös toista kautta sitten saa jotakin lisää.

Tämä samainen yrittäjä yritti sitten tuottaa kuntoutuspalveluita, terapiapalveluita. Meillä on Keski-Uudenmaan sote-palveluissa tämmöisiä pilotteja, ja häneen itse asiassa oltiin yhteydessä sieltä ja kysyttiin hänen palveluitaan, kun näitä hänen tuottamiaan palveluita ei juuri ole Uudellamaalla hirveästi tarjolla — tämä on hevosterapiaa, sanon sen, että ymmärrätte, että niitä tarjoajia ei ole paljon — mutta nyt se kaatuukin siihen, että hänellä ei ole Y-tunnusta. Ukko.fi ei kuulemma käy, vaikka Ukko.fi ottaa kaikki lakisääteiset maksut; täytyy olla ehdottomasti Y-tunnus. Toisaalta meillä nyt sitten tätä kevytyrittäjyyttä hirveästi markkinoidaan ja todetaan, että nyt on hyvä, ei tarvitse olla toiminimeä eikä Y-tunnusta, että voit toimia tällä tavalla, ja joskus voi olla tarkoituksenmukaistakin, että siinä on tämmöistä tietynlaista freelanceyrittäjyyttä, kun esimerkiksi ollaan välillä muualla ansiotyössä. Että olisi tärkeää juuri tämä, että olisivat joustavia nämä systeemit.

Tämä on nyt ollut ongelma. Minä laitoin ministeri Saarikollekin kirjallisen kysymyksen siitä, tuleeko tämä myös sote-uudistuksessa olemaan näin ja miten nämä pienet ja keskisuuret yrittäjät, tämäntyyppiset, pääsevät sitten mukaan, pitääkö heidän nyt sitten... Se Y-tunnus ei tee ketään autuaaksi. Esimerkiksi talousrikollisuus tai joku muu epäselvyys ei poistu sillä, että on Y-tunnus. Olisin kysynyt tätä asiaa ja sitten siitä, mitä aluksi totesin: tietääkö ministeri, miten tuo ansiosidonnainen päiväraha lasketaan siinä vaiheessa?

14.37 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Eilen tässä salissa kehuttiin valtiovarainministeri Petteri Orpon johdolla noudatettua talouspolitiikkaa, joka on johtanut siihen, että työllisyys on voimakkaasti parantunut maassamme ja työttömyys on vähentynyt. Kyse on hallituksen osalta ennen kaikkea omaksutusta työn linjasta, jolla työnteon ja yrittäjyyden verotusta pyritään keventämään ja työnteon ja yrittäjyyden edellytyksiä muutoinkin kohentamaan.

Tämän yleisen talouspolitiikan lisäksi on lukuisia yksittäisiä toimia, joilla työllisyyttä on onnistuttu edistämään. Edustaja Kalmari niistä luetteli muutaman, ja edustaja Ala-Nissilä oli laskenut, että niitä olisi noin 70. Yhteistä näille erillisille, yksittäisille pienemmille toimille on ollut se, että yleensä niitä on vasemmisto-oppositio eli demarit, vihreät ja vasemmistoliitto vastustanut. Tällä kertaa onneksi on toinen tilanne.

Arvoisa puhemies! Työnteon tulee aina kannattaa. Sen, joka nousee aamukuudelta ja menee Alepan kassalle, pitää tienata enemmän kuin sen, joka ei nouse eikä mene. Usein näissä tilanteissa on kyse kannustinloukuista, eli osallistumalla työhön, vaikkapa nyt keikkatyöhön tai osa-aikaiseen työhön, ihminen kokee, että hänen taloudellinen tilanteensa ei parane tai ei juurikaan parane siihen nähden, että hän saa työttömyyskorvausta ja muuta sosiaaliturvaa. Näiden varsinaisten kannustinloukkujen lisäksi meillä tunnetaan valitettavan hyvin myös nämä niin sanotut byrokratialoukut, eli ihminen kokee ihan perustellusti, että jos hän ottaa jonkun keikkatyön vastaan, niin voi tulla tällaisia välitiloja, joissa palkka ei vielä ole tullut mutta ei myöskään enää saa työttömyysturvaa. Tai sitten ainakin ihmisellä on epävarmuutta siitä, miten tulonsiirtojen ja palkan osalta tämän keikkatyön johdosta käy.

Tällä esityksellä nyt sitten näitä byrokratialoukkuja puretaan ja työntekoa myös tässä mielessä kannustetaan. Tämä on erittäin hyvä esitys, ja uskon, että se, kuten tämä lähetekeskustelukin osoittaa, tulee saamaan täällä hyvin yksimielisen tuen.

14.40 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on hyvin peilattu niitä toimia, joita on tehty jo edellisellä kaudella ja nyt tämän myötä myös tällä kaudella työn vastaanottamisen edistämiseksi. Ehkä siksi on hyvä sanoa muutama sananen myös siitä, mitä tulee tehdä jatkossa.

Tulorekisteristä odotamme kaikki paljon, mutta ilman muuta se seuraavan, tulevan hallituskauden suurin operaatio tulee olemaan sosiaaliturvan kehittämisessä ja muuttamisessa. Kun me kaikki haemme ja haluamme ja myös moneen kertaan olemme sanoneet, että me haluamme sosiaaliturvajärjestelmästämme yksinkertaisemman kuin mitä se nykyään on, kannattaa muistaa, että ei kukaan siitä ole monimutkaista nytkään halunnut. Kyse on ollut siitä, että olemme yrittäneet pitää huolen siitä, ettei yksikään suomalainen tippuisi mihinkään väliin, pilkkujen välimaastoon. Sen takia sosiaaliturvaa on korjattu ja paranneltu monia kertoja ja siitä on tullut monimutkainen. Jos me tähtäämme yksinkertaiseen sosiaaliturvajärjestelmään, se tarkoittaa valitettavasti käytännössä sitä, että yhä useampi suomalainen tipahtaa johonkin välimaastoon. Sen takia se ei ole kovin helppo tehtävä.

Toinen asia on se, että me poliitikot aina sanomme — ja niinhän meidän täytyy sanoa — että haluamme, että työnteko on aina kannustavaa ja että työnteko olisi aina kannattavaa. Valitettavasti sekin on vain puoli totuutta asiasta, sillä esimerkiksi tällä hetkellä efektiivinen marginaaliveroaste on todella suuri isolla tuloluokalla eli aina 1 500 euroa kuukaudessa 2 600 euroon kuukaudessa tienaaville ihmisille. Heillä saattaa lisäansioista mennä veroja jopa 90 prosenttia.

Jos emme yhteisesti saa tulevasta sosiaaliturvajärjestelmästä yksinkertaista, niin toivon, että saisimme ainakin tämän efektiivisen marginaaliveroasteen tipautettua esimerkiksi 70 prosenttiin, mikä tarkoittaisi sitä, että aina, kaikissa tilanteissa, lisätyötä tekemällä ihmiselle jäisi käteen ainakin 30 prosenttia niistä lisäansioista. Se olisi jo huomattava parannus tähän nykyjärjestelmään. Koska uusi järjestelmä tulee olemaan monimutkaisen pitkäkestoisen työn takana ja vaikea tehtävä, toivon vilpittömästi, että siihen saadaan parlamentaarinen ryhmä, jota olisi kaivattu jo tähän sote-työhön.

14.43 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Työnteon kannattavuuden parantaminen on todella tärkeää tänä päivänä, kun työelämä on muuttunut entistä silppuisemmaksi: on erilaisia pätkätöitä ja osa-aikatyötä. Se, että saamme työttömille työtä, on äärimmäisen tärkeätä ja parasta sosiaaliturvaa työttömille.

Perusturva ja toimeentulo on ihmisille keskeistä. Pelko siitä, että etuudet heikkenevät itseltä ja perheeltä, lamaannuttaa työnhakua ja heikentää työn vastaanottamista. Tämä hallituksen esitys lyhytkestoisen työn vastaanottamisen helpottamisesta on erittäin tervetullut ja kannatettava. On tärkeää, että työttömyysturva joustaa näissä tilanteissa eikä katkea.

Jo viime kaudella käyttöön otettu työttömyysturvan suojaosa, 300 euroa, on laajasti edistänyt työttömien työllisyyttä ja on otettu kiitollisena vastaan. Myös kansallinen tulorekisteri on jatkossa yhä tärkeämpi, jotta voi reaaliaikaisesti seurata tuloja ja yhdistää eri tulolähteitä. Pienyrittäjän aseman turvaamiseksi hallitus ei ole mielestäni tehnyt riittävästi töitä, vaikkakin kevytyrittäjyyden kokeilun edistäminen on tärkeä toimi. Sen edistämiseksi toivoisin myös lisätoimenpiteitä.

Hallituksellahan on ollut perustulokokeilu: 2 000 onnekasta pitkäaikaistyötöntä on saanut perustuloa, ja mediasta olemmekin lukeneet, että pitkäaikaistyöttömät ovat voineet huoletta perustaa yrityksen tai tehdä osa-aikatyötä tai vapaaehtoistyötä pelkäämättä, että tämä etuus heiltä menee ja toimeentulo kaikkoaa. Olisi todella kiinnostavaa kuulla minis-

tereiltä, minkälaisia ajatuksia perustulokokeilu ja sen tulokset ovat teissä herättäneet, mitä olette kuulleet väliraporteista ja minkä suuntaisia suunnitelmia olisi jatkossa edetä. Perustulon kaltainen malli on juuri se, joka vähentää byrokratiaa mutta edistää ihan jokaisen ihmisen osallisuutta ja työntekoa tässä maassa.

Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa vielä esiin työkyvyttömyyseläkkeellä olevat. Moni nuorikin ihminen on ajautunut työkyvyttömyyseläkkeelle, vaikkapa mielenterveysongelmien vuoksi, ja olisi hirvittävän tärkeää, että he näkisivät tässä paluumahdollisuuden työelämään, että olisi mahdollisuus yhdistää työkyvyttömyyseläkettä ja sosiaaliturvaa. Onko tällaisia toimenpiteitä hallituksessa suunnitteilla?

14.45 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Tämä yksittäinen hallituksen esitys on sinänsä kannatettava, mutta valitettavasti näistä kaikista nykyhallituksen toimista, jotka liittyvät työmarkkinoihin, ei voi sanoa samaa. Onneksi sentään yleislakon uhka on nyt väistynyt toistaiseksi, kun hallitus perääntyi irtisanomislakiesityksestään. Arvoisa työministeri Lindström, voisitteko harkita jatkossa kannustavia toimenpiteitä keppilinjan sijaan? Esimerkiksi tämä viime vaalikaudella käyttöön otettu työttömyysturvan suojaosuus 300 euroa: sen rajaahan voitaisiin hieman nostaa. Se on selvästi kannustanut työttömiä töihin ja olisi heille myös selkeä merkki paremmasta ja kannustava esitys erilaisten aktiivimallien jälkeen.

Toinen kysymykseni työllisyyden hoitoon liittyen on se, voisiko työministeri antaa vielä jatkoaikaa hyvin sujuneelle ja onnistuneelle työllisyys- ja yrityspalvelukokeilulle, josta on esimerkiksi Pirkanmaalla saatu erittäin hyviä kokemuksia. Pitkäaikaistyöttömät ovat työllistyneet maakunnassamme, ja myös muilla alueilla Suomessa kokemukset ovat olleet hyvinkin samansuuntaisia. Kokoomuksen pitkäaikainen edustaja Arto Satonen, entinen varapuhemies, on tehnyt tätä asiaa koskevan lakialoitteen, joka on saanut laajaa kannatusta yli puoluerajojen, itsekin olen sen allekirjoittanut. Tämä aloite koskee nimenomaan työllisyys- ja yrityspalvelukokeilun jatkamista kahdella vuodella eteenpäin. Toivoisinkin, että hallitus voisi vielä tässä asiassa tulla vastaan, ja tämä sama toive on tullut myös kunnilta, jotka joutuvat nyt nopeasti, pikapuoliin lopettelemaan tämän kokeilun täytäntöönpanoa. Ja maakuntauudistushan siirtyy vähintään kahdella vuodella eteenpäin, joten hyvin olisi vielä aikaa.

Puhemies Paula Risikko: Koska tähän kokonaisuuteen oli varattu vain se 45 minuuttia, teemme niin, että otamme nämä puheenvuorot, jotka nyt ovat pyydettyinä, Pirttilahti, Torvinen, Zyskowicz ja Hoskonen, sen jälkeen ministereitten lyhyet puheenvuorot, ja kaikki loput puheenvuoropyynnöt siirtyvät sitten sinne listan loppuun.

14.48 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa puhemies! Ensin edustaja Saviolle: hallitus ei ole perääntynyt irtisanomislainsäädännöstä, vaan sitä jalostetaan yhdessä kolmikannassa, ja siellä on päästy hyvään tulokseen, jota tällä hetkellä kaikki ammattiliitot ja -järjestöt ovat eteenpäin viemässä.

Arvoisa puheenjohtaja! Sipilän hallituksen toimesta keväällä 2018 lähdettiin tekemään työllisyyspakettia vuosille 2019—2022. Siinä on todellakin ainakin noin kymmenen ohjelmaa ja monia kymmeniä erilaisia toimenpiteitä. Kiitän ministeri Lindströmiä ja ministeri Mattilaa, että näitä on tuotu tänne saliin hyvin tehokkaasti ja hyvinkin, sanotaan, hyvällä

valmistelulla omasta mielestäni. Lisäksi vielä keskustelu on salissa ollut hyvää. Loppupeleissä aina on oltu työttömän tai yrittäjänkin asialla täällä.

Tässä esityksessä on todella hyvä puoli se, että tullaan tähän tulorekisteriasiaan ensin ja tullaan keventämään myös byrokratiaa. Kaikkein tärkeintähän on, kun keskustellaan työttömyyden, työllisyyden ja yrittäjyyden ja myös opiskelun välisestä maastosta, että tähän maastoon saadaan selviä apuja työllistyvän näkökulmasta.

Itse pohdin vähän samaa kuin edustaja Karimäki aikaisemmin, että meillä on myös perustulokokeilu ollut, ja odotan kyllä mielenkiinnolla siitä tulevia tuloksia, koska siinäkin välimaastossa mennään myös yrittäjyyteen. Meillä on Suomessa paljon yrittäjiä, käsityöalan yrittäjiä ja muita, jotka ovat tällä hetkellä köyhyysrajan alapuolella, ja kuitenkin he ovat poissa näistä meidän työttömyyskorvauksistamme ja -listoistamme. Omalla toiminnallaan he ovat kuitenkin aktiivisesti kiinni siinä elämän leivässä jollain tavalla. Millä tavalla voidaan yhdistää toisaalta yhteiskunnan tuen ja pienyrittäjyyden tai itsensä työllistämisen välistä asiaa?

Mutta tämä asia, mikä nyt on eteenpäin menossa, on erittäin kannatettava.

14.50 **Matti Torvinen sin:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus on joutunut aikamoisen kritiikin kohteeksi varmaan juuri siitä syystä, että työvoima- ja sosiaalipolitiikkaa uudistetaan uudella tavalla, tehdään sellaisia rakenteellisia uudistuksia, joihin aikaisemmin sosialistinen Suomi ei ole vihervasemmiston voimin tottunut, eli tehdään hyviä esityksiä yrittäjien ja työvoiman aseman parantamiseksi ja yrittäjyyden kehittämiseksi.

Erityisesti Lapissa olemme saaneet kokea erinomaisen nousu- ja kasvukauden nimenomaan tämän hallituksen toimesta ja tämän hallituksen aikana. Olemme selkeästi havainneet, että Suomi on Euroopan kärkimaa työllisyyden ja yritysten kehityksen kannalta, eli hallitus on uskaltanut tehdä paljon sellaisia uudistuksia, joita Keski-Euroopassa suorastaan ihaillaan. Niin kuin tänä päivänä kuulimme, suomalaista työmarkkinajärjestelmää pidetään edelleen erittäin konservatiivisena ja vanhanaikaisena, ja nämä hyvät uudistukset, joita nyt tehdään, edesauttavat suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan selviytymistä, kun on odotettavissa, että seuraavan hallituksen aikana alkaa laskusuhdanne ja höttöpuheet joutuvat sen todellisuuden eteen, että nämä toimet, joita hallitus on tehnyt, pelastavat seuraavankin hallituksen.

Vielä tuosta kokonaisuudesta haluaisin tuoda esille, että meillä Lapissa pätkätyöt ja lyhytaikaiset työsuhteet ovat todellisuutta, mitä rintamailla etelässä ei ole ehkä havaittu. Tälläkin hetkellä minulla on monta tuttavaa, jotka lähtevät Kilpisjärvelle asumaan voidakseen siellä tehdä erilaisia pätkätöitä. Ongelma on siinä, kun nuo työsuhteet ovat semmoisia pätkiä, että he eivät saa välttämättä rahaa eivätkä taloudellista tukea kuin, sanotaan, kerran kahdessa kuukaudessa, jolloin he saattavat joutua turvautumaan toimeentulotukeen. Mutta kiitos tämän teknisen muutoksen tällaiset ongelmat poistuvat ja edelleen tämän hallituksen positiiviset toimet heijastuvat lappilaiseen hyvinvointiin.

Lyhyesti vielä tämän positiivisen hallituksen erinomaisista saavutuksista haluan tuoda esille nuorisotyöttömyyden. Kun edellinen, sosialistihallitus lopetti toimintansa, nuorisotyöttömyys oli 23,3 prosenttia, [Heli Järvisen välihuuto] mutta kun nyt sitten tämä oikeaaikainen hallitus toimii, meillä on tällä hetkellä 17,2 prosenttia nuorisotyöttömyys ja edelleen ollaan parempaan suuntaan menossa, kun sitten tulevaisuus vielä tästä kehittyy. Esitänkin kysymyksen: millä tavalla hallitus edelleen kehittää nuorten mahdollisuutta työllistyä? Tällainen tekninen apu tietysti tuo tuolla pohjoisessa meille paljon hyötyä.

14.53 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Savio sanoi puheenvuorossaan, että hallitus on yleislakkouhan edellä perääntynyt pienyrittäjien työllistämishankkeesta, siis hankkeesta, jolla pyritään alentamaan pienyrittäjien palkkaamiskynnystä. Hallitus ei ole tästä perääntynyt, kuten edustaja Pirttilahti jo teille korjasi, päinvastoin, ihan lähiaikoina tulemme saamaan tänne hallituksen esityksen, jolla työsopimuslakiin tehdään sellainen muutos, että yksilöperusteisessa irtisanomistilanteessa myös yrityksen koko, tai itse asiassa sen henkilöstön määrä, on yksi irtisanomiskynnykseen vaikuttava tekijä. Ihmettelen sitä, että perussuomalaiset näin voimakkaasti ovat tätä pienyrittäjien työllistämismahdollisuuksia edistävää lakia vastaan, koska muistan vielä sen ajan, jolloin perussuomalaiset pitivät itseään myös pienyrittäjien puolueena.

Edustaja Karimäki ja edustaja Pirttilahti puhuivat positiivisesti perustulon puolesta. Perustulokokeilu on todellakin saanut paljon huomiota maailmalla, ja mediasta voimme jatkuvasti lukea, muun muassa tänään, erilaisia positiivisia juttuja perustulokokeilusta. Toivoisin, että vahvemmin näissä yhteyksissä kerrottaisiin, että tällainen kokeilun mukainen perustulouudistus ei ole koskaan mahdollinen, koska se maksaisi noin 11 miljardia euroa vuodessa nykyisen sosiaaliturvan päälle.

Joka tapauksessa perustulo kaiken kaikkiaan on aikamoista haihattelua, koska en ole huomannut kenenkään tai minkään poliittisen tahon esittävän mitään realistista perustulomallia. Päinvastoin, vasemmistoliitto — vai oliko vihreät — taisi esittää, että perustulon taso olisi noin 750 euroa kuussa, kun tässä kokeilussa on noin 560 euroa kuussa. Kun tämän kokeilun mukainen perustulo maksaisi siis 11 miljardia, niin mitä maksaisikaan se 750 euroa kuussa? Odotan, että nämä poliittiset tahot, jotka lämpimästi perustuloa kannattavat, toisivat joitakin realistisia ehdotuksia keskusteluun. [Satu Hassi: Löytyy netistä!]

Sitten tässä on kyllä myös tämä periaatteellinen puoli. Puhutaan, että pitääkö sosiaaliturvan olla vastikkeellista vai ei. Ihmiset eivät aina miellä, mitä vastikkeellisuus tarkoittaa. Se tarkoittaa yksinkertaisesti muun muassa sitä, että jos ihmiselle on tarjolla hänelle sopiva työpaikka, onko hän velvollinen ottamaan sen vastaan. Minun mielestäni on, perustuloajattelussa ei ole.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä puheenvuoro, edustaja Hoskonen. Kuten sanoin, joudumme sitten lopettamaan, koska tämä aikalimiitti oli tässä. Muutama vastauspuheenvuoro ehkä annetaan tähän.

14.56 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen nyt tekemä esitys, joka on keskustelussa parhaillaan, on hyvä tie, ja se on avaus siihen suuntaan, että pystymme lähivuosina myös tätä nyt avattua tietä kulkemaan paljon määrätietoisemmin. On selvää, että kun meillä on edelleen lähemmäs 200 000 työtöntä — tarkkaa lukua en ulkoa muista, mutta sinne se menee niille tienoille — niin vaikka kuinka elämme huippunousuhdannetta viime vuosien talouskehityksessä, olemme siellä ihan huipulla, ehkä hieman tulossa jo alamäkeä, siitäkin huolimatta meillä työttömyys on yhteiskuntamme suurin ongelma. Se tarkoittaa sitä, että meidän on etsittävä ennakkoluulottomasti sosiaaliturvan ja työn yhdistäviä avauksia, mitä ne sitten ovatkaan. Onko sellainen esimerkiksi se malli, mitä Saksassa käytetään? Siellä työttömäksi joutuneelle ihmiselle taataan tietty tulotaso, ja jos hän sitten pääsee vaikka kesken kuukauden viikoksi töihin, niin hänelle kuitenkin taataan se loppuosa 1 000 euroon asti. Muistaakseni 1 000 euroa on se raja siellä. Elikkä tämmöisiä ennakkoluulottomia avauksia joudumme kuitenkin tekemään.

Se on ihan selvä asia, että vapailla työmarkkinoilla siitä isosta määrästä työttömiä, joka meillä valitettavasti edelleen on, kaikki eivät ehkä pysty vapaille työmarkkinoille työllistymään, mutta äärimmäisen tärkeää on, että yhteiskunta ojentaisi auttavan kätensä ja ohjaisi näitä ihmisiä johonkin muuhun työhön, sosiaalisesti tuettuun työhön. Mikä on se malli? Tässä on ensimmäinen hyvä avaus siihen, ja uskon, että ministeri Lindström ja ministeri Mattila omalta taholtaan ovat tätä asiaa koko ajan eteenpäin vieneet, ja uskon heidän vilpittömään haluunsa, että tähän suuntaan ollaan menossa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, tähän perustulokokeilukeskusteluun haluan oman korteni kekoon kantaa. Kun perustuloa maksetaan, tai ollaan suunnittelemassa, että sellaista maksettaisiin, niin minun mielestäni sellaista tuloa ei ihmiselle pidä maksaa vastikkeettomasti. Kyllä tässä maailmassa ja Suomessa töitä löytyy, ja jos jollekin maksetaan jotakin, niin kyllä siinä pitää olla selkeästi velvollisuus tuottaa yhteiskunnallista hyvää yhteisölle. En oikein pidä siitä, että ruvettaisiin maksamaan siitä, että ei tarvitse tehdä mitään. [Heli Järvinen: Siitä maksetaan jo!] Ymmärrän minä sen, että sosiaaliturvaa tulee muuttaa siihen suuntaan. Mikä sitten on se oikea sosiaaliturvan taso, sitä varmaan käsitellään ensi vaalikaudella, kun sosiaaliturvauudistusta tehdään, mutta se on selvä asia, että semmoista vastikkeetonta rahaa ei pidä mennä maksamaan, koska sillä ei tunnetusti ole tässä maailmassa saavutettu mitään hyvää. Kyllä se on se työ ja yhteiskunnalle tehtävä lisäarvo, mikä on kaikkein arvokkainta, ja ihmiselle, kun hän menee töihin, olkoon se työ minkä laatuista tahansa, hyvää, arvokasta työtä, syntyy samalla se arvokas sosiaalinen ympäristö, missä hän voi hyvin. Työttömyyden seurauksista tässä maassa me kaikki olemme varmasti tietoisia.

Puhemies Paula Risikko: Täällä oli yksi ainut puheenvuoro vielä pyydetty, ja tarjoankin edustaja Hassille vastauspuheenvuoroa tässä vaiheessa. Edustaja Savio on toinen vastauspuheenvuoron käyttäjä ja edustaja Karimäki, ja sitten on pakko mennä seuraavaan asiaan.

14.59 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiczille tiedoksi — kun hän peräänkuulutti näitä perustulomalleja — että vihreät ovat jo pari kolme vuotta sitten julkaisseet perustulomallin, jossa se perustulon taso on hyvin lähellä tämän hallituksen perustulokokeilun tasoa ja josta eduskunnan tietopalvelu on tarkistanut, että se ei heikentäisi valtiontalouden tasapainoa nykytilanteeseen verrattuna, koska mallin tarkoitus on paitsi taata se, että jokaisella on tietty, joskin niukka, perusturva, myöskin se, että jokaisella on kannuste vastaanottaa töitä.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten oli edustaja Savio, vastauspuheenvuoro.

15.00 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoroa ensinnäkin siksi, että edustaja Zyskowicz kritisoi kommenttiani siitä, että hallitus olisi perääntynyt tässä irtisanomislakiasiassa. No, tietysti voidaan semantiikasta aina keskustella, käytettäköön sitten mieluummin vaikka ilmaisua ”tullut järkiinsä”, mutta pääasia kuitenkin on, että tätä asiaa puidaan nyt jatkossa kolmikannassa, ja näin tulee ollakin. Kilpailukykysopimus oli jo palkansaajaliikkeelle iso ponnistus — siitä heille kiitos — ja onkin hyvä, että nyt jatkossa näitä asioita tosiaan pohditaan suomalaiseen, työmarkkina-asioissa totuttuun tapaan.

Edustaja Zyskowicz totesi äsken myös, että perussuomalaiset esiintyivät ennen viime eduskuntavaaleja pienyrittäjämyönteisenä puolueena. Se on totta, ja sitä me olemme edelleenkin. Meidän eronamme kokoomukseen on kuitenkin se, että me esitämme ja kannatamme sellaisia toimenpiteitä, jotka hyödyttävät sekä työnantajaa että työntekijää. Ensi viikolla täällä keskustellaan vaihtoehtobudjeteista, ja siinä meillä on tästä lukuisia esityksiä, tuomme ne täällä tarkemmin ilmi.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Karimäki. Ja kysyn tässä yhteydessä, jättääkö edustaja Hassi puheenvuoropyynnön sinne iltaan. [Satu Hassi: Ei!]

15.01 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz kyseli vihreiden perustulomallin perään. Todellakin vihreillä on perustulosta malli, jonka suuruus on kutakuinkin sitä luokkaa kuin hallituksen omassa perustulokokeilussa, mutta se ero vihreiden perustulomallissa on teidän kokeiluunne verrattuna, että vihreät ottavat sen verotuksen kautta suurituloisilta pois tai jos onnistuu saamaan työtä ja saa kunnollisen, riittävän palkan, niin sitten perustulo ikään kuin verotuksen kautta siinä kompensoituu. Keskeistähän on se, että ihmisiä kannustetaan töihin, kannustetaan luoville aloille, yrittämään, taiteeseen, olemaan toimeliaita. Maailmahan muuttuu sellaiseksi, että robotisaatio etenee ja työn muodot ovat jatkuvassa murroksessa. Ja se, että me käytämme aikaa ja byrokratiaa perusturvajärjestelmän toteuttamiseen, on todella keskeistä: se lisää hyvinvointia mutta myös edistää taloudellista tehokkuutta.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten molemmat ministerit. Kumpi aloittaa? — Ministeri Mattila ensiksi, 2 minuuttia.

15.02 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvästä keskustelusta. Varmaan on syytä, että perustuloon palataan sitten kun kokeilu on loppu. Sinänsä en ehdi vastaamaan muuten kuin tähän hallituksen esitykseen liittyviin kysymyksiin.

Totean kuitenkin edustaja Karimäelle sen, että eläkkeen ja työtulon yhteensovittamiseen on olemassa OTE-kärkihankkeessa niin sanotun lineaarisen mallin kehittäminen edelleen tavoitteena, niin että työtulo ja eläke saadaan oikealla tavalla yhteensovitettua.

Usea kysymys koski myöskin kansallista tulorekisteriä — edustajat Ala-Nissilä, Järvinen, Laukkanen, Elo. Tämä ei ole STM:n valmistelussa, vaikka toki moni sektori on yhteinen STM:n kanssa. Luottavaiset katseet on tässä suunnattu valtiovarainministeriöön, ja sen sivuilla on tästä aikataulusta saatavissa tietoa, ja uskon ja luotan siihen, että valmistelu siellä etenee. Mutta he ovat todellakin siinä vastuuministeriö.

Edustaja Meri, kysyitte kevytyrittäjyydestä, ja se on tuolla työ- ja elinkeinoministeriön tontilla, ja tästä kuntoutuskysymyksestä ministeri Saarikolle olette jättänyt kirjallisen kysymyksen, niin kuin kuvasitte. Kysymyksessä oli hyvin paljon tämmöisiä yksityiskohtia, joita ehkä ei voi ruotia tässä ja tällä paikalla.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen, kyllähän se palkanmaksuviive on työnantajan ongelma. Ei siitä oikeastaan mihinkään pääse. Mutta aktiivimalliin liittyvät toimeenpano-ongelmat ja kysymykset pitää ratkaista nyt sitten niissä pöydissä, missä aktiivimalli esimerkiksi tällä hetkellä on asetuksen muodossa eteenpäin menossa, mahdollisesti.

Edustaja Järvinen, on juuri niin, että meidän sosiaaliturvamme tässä sadan itsenäisyyden vuoden aikana on kehittynyt varmasti sitä silmällä pitäen, että sillä tahdotaan turvata kansalaisten hyvää arjen perustoimeentuloa, ja hyvinhän se aikaa on kestänyt, vaikka onkin muodostunut hivenen tilkkutäkkimäiseksi. Nyt sitten pitää tehdä tulevaisuudessa uudistus, joka kestää aikaa vähintäänkin seuraavat sata vuotta, ja mielellään laajalla parlamentaarisella pohjalla.

Ja, edustaja Zyskowicz, ainakin ymmärtääkseni minunkin taustaryhmäni on esittänyt negatiivisen tuloveron mallia sotu-uudistukseen, mutta siitä käydään keskustelu tulevalla hallituskaudella.

15.05 **Työministeri Jari Lindström:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä esityshän ei yksinään mitään ratkaise, vaan, niin kuin täällä on asia aika hyvin oivallettukin, tämä tarvitsee tuekseen sitä, että kansallinen tulorekisteri toivottavasti tulee. Yhdessä ne sitten voivat vaikuttaa sillä lailla, mitä tässä haetaan, että aina kannattaisi toisaalta ottaa työtä vastaan ja toisaalta tarjota sitä. Eli siinä mielessä on hyvä, että tämä esitys tulee nyt tässä vaiheessa ja on valmiina, ja sitten kansallinen tulorekisteri toivottavasti mahdollisimman pikaisesti 2019 heti alussa. Mutta se on tosiaan VM:n valmistelussa.

Ylipäätään palkan ja kaikenlaisten tulonsiirtojen parempaan kombinaatioon erilaisia malleja on esitetty — on universal credit, negatiivinen tulovero, tämäntyyppisiä. Jokaisella puolueella alkaa olemaan omia malleja. Tähän suuntaan ollaan menossa, ajatuksena se, että on olemassa esimerkiksi pätkätöitä ja erilaista silpputyötä ja että niitäkin kannattaisi ottaa vastaan ja sitten kuitenkin olisi joku turva. Perustulokokeiluun ja siihen ideologiaan olen aika lailla itse ollut kriittinen juuri siitä syystä, että antaako se väärän signaalin, että me kannustamme ihmisiä vähän väärään asiaan, ei työn vastaanottamiseen. Ymmärrän kyllä nämä pointit. Mutta kaikilla puolueilla tuntuu olevan kuitenkin se sama ajatus, että työtä ja ylipäätänsä toimeentuloa olisi ja kaikki työ pitäisi tulla tehdyksi.

Edustaja Hongistolle: Työ- ja elinkeinotoimistojen resursseja on viime vuosina lisätty. Vuonna 19 meillä TE-toimistoissa tulee olemaan yli 500 henkilöä enemmän kuin oli vuoden 2016 lopussa. Eli sinne on resursseja siirretty. Tämä on tunnistettava ongelma, miten TE-palveluita ylipäätään tunnetaan. Me olemme tunnistaneet sen, että sekä yritykset että työttömät eivät tunne näitä tarpeeksi. Niinpä ensi vuoden alusta meillä on käynnistymässä uusi valtakunnallinen viestintäkampanja, jonka avulla me teemme tunnetuiksi TE-palveluita. [Reijo Hongisto: Oikein!]

Puhemies Paula Risikko: Kiitos hyvästä keskustelusta, joka on nyt päättynyt.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuosilomalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 219/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan eli 6. asiakohtaan.

Keskustelu

15.08 **Työministeri Jari Lindström** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on tehdä vuosilomalakiin EU-lainsäädännön edellyttämät muutokset. Työaikadirektiivissä säädetään työntekijän oikeudesta vähintään neljän viikon palkalliseen vuosilomaan, ja unionin tuomioistuimen työaikadirektiiviä koskevan oikeuskäytännön mukaan työntekijällä on oltava oikeus neljän viikon palkalliseen vuosilomaan myös sairauspoissaolosta huolimatta.

Voimassa olevan vuosilomalain mukaan sairauspoissaolon tai lääkinnällisen kuntoutuksen ajalta vuosilomaa ansaitaan enintään 75 työpäivän ajalta lomanmääräytymisvuoden aikana. Vuosilomalaki ei siten turvaa työntekijän oikeutta vuosilomaan riittävällä tavalla tilanteessa, jossa työntekijän sairaus- tai kuntoutuspoissaolo kestää tätä pidempään.

Tämän ristiriidan poistamiseksi vuosilomalakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös työntekijän oikeudesta vuosilomaa täydentäviin lisävapaapäiviin. Työntekijällä olisi oikeus lisävapaapäiviin tilanteessa, jossa hän ei sairaus- tai kuntoutuspoissaolon vuoksi ole ansainnut vähintään 24:ää vuosilomapäivää.

Oikeutta lisävapaapäiviin ei kuitenkaan olisi enää poissaolon jatkuttua yhdenjaksoisesti yli 12 kuukautta. Jos työntekijä olisi poissaolosta huolimatta ansainnut vähintään 24 vuosilomapäivää lomanmääräytymisvuoden aikana, lisävapaapäiviä koskeva säännös ei tulisi sovellettavaksi. Lisävapaapäiviltä työntekijällä olisi oikeus saada säännönmukaista tai keskimääräistä palkkaansa vastaava korvaus. Korvauksen laskemiseen ei siis sovellettaisi vuosilomapalkan laskentasääntöjä. Lisävapaapäivät eivät olisi vuosilomaa, eikä niiden ajalta kertyisi myöskään uutta vuosilomaa.

Lisäksi ehdotetaan, että työkyvyttömyyden vuoksi siirretyn vuosiloman antamisajankohtaa pidennetään. Vuosiloma voitaisiin antaa vielä lomakautta seuraavan kalenterivuoden lomakauden aikana, viimeistään kuitenkin kyseisen kalenterivuoden päättymiseen mennessä. Myös tämä muutostarve johtuu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä.

Vuosilomalain uudistamista koskevan toimeksiannon tavoite oli valmistella vuosilomalain kokonaisuudistus. Vuosilomalaki on erittäin monimutkainen eikä millään lailla käyttäjäystävällinen. Lisäksi meidän vuosilomalaki poikkeaa systematiikaltaan eurooppalaisista järjestelmistä, ja tämä näyttää nyt sitten aiheuttavan päänvaivaa, kun EUT:stä, Euroopan unionin tuomioistuimesta, tulee uusia ratkaisuja työaikadirektiivin tulkinnoista. Tämän vuoksi olisi ollut suotavaa, että me olisimme päässeet ratkaisuun nykyistä yksinkertaisemmasta vuosilomasääntelystä, mutta kesken valmistelun työmarkkinajärjestöt kuitenkin katsoivat, että edellytyksiä tämmöiselle kokonaisuudistukselle ei käytettävissä olevalla aikataululla ollut, koska siellä oli työaikalain valmistelu mukana. Vuosilomalaki on myös

rahalaki, ja se asettaa omat haasteensa: kenenkään ei pitäisi hävitä, ja uudelleen kirjoittaminen olisi sitä väistämättä joillekin merkinnyt.

Vuosilomalaki on kuitenkin ehdottomasti uudistamisen tarpeessa, ja toivottavasti päästään kirjoittamaan uusi laki mieluummin nopeammin kuin hitaammin.

Puhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistalle.

15.11 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Työhyvinvointia ja työsuojelua edistävien lakien joukossa vuosilomalaki on erityisasemassa. Esimerkiksi työaikalaista voidaan poiketa, kun kyseessä on johtavassa asemassa oleva työntekijä. Vuosilomalaki sen sijaan koskee kaikkia, jotka ansaitsevat elantonsa toisen palveluksessa. Työmies on lomansa ansainnut ja niin myös johtaja. Vuosilomalakiin on viime vuosina tehty parannuksia, jotka auttavat myös lyhyissä työsuhteissa olevia ja lyhyttä työaikaa tekeviä. Vähintään neljän viikon vuosiloman turvaaminen palkansaajalle on jo edellä sanotuista syistä perusteltu tavoite.

Euroopan unionin sosiaalisesta ulottuvuudesta on tässä erinomainen esimerkki — missä EU, siellä palkansaajan turva. Hallitus on kuitenkin tehnyt esityksensä ehkä tarpeettoman niukkalinjaisesti vain näitä EU:n minimiehtoja seuraillen. Tässä samassa yhteydessä olisi voinut vuosilomalakia korjata enemmänkin. Erityisenä puutteena tässä esityksessä on, ettei siinä ole riittävästi arvioitu osa-aikaista ja määräaikaista työtä tekevien aseman muutosta. Tämä olisi ollut jo tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussyistä tarpeen. Ottaen huomioon sen, mitä ministeri esittelypuheenvuorossaan edellä sanoi, siitä huolimatta, kun on kysymyksessä merkittävä työntekijöitten arkea ja hyvinvointia koskeva lakiesitys, kunnianhimotaso olisi voinut olla vielä suurempi.

15.13 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä tavoitteena on EU:n oikeuskäytännön vahvistaminen osaksi kansallista sääntelyä — hyvä asia, sillä lomaoikeus on tärkeä myöskin työhyvinvoinnin kannalta.

Tässä lakiesityksessä on kuitenkin muutama periaatteellinen ongelmakohta, joihin osa lausunnonantajista otti kantaa. Kysynkin ministeriltä: Eikö lakiesityksessä oleva lisäpäivän käsite ole ristiriidassa ILOn yleissopimuksen palkallista vuosilomaa koskevan artiklan kanssa, jossa sanotaan, että poissaolot työstä, jotka johtuvat asianomaisen työntekijän määräämisvallasta riippumattomista syistä, kuten sairaudesta, tapaturmasta tai raskaudesta, on laskettava työssäoloajaksi — työssäoloajaksi? Eikö olisi selkeämpää noudattaa ILOn sopimusta sellaisenaan? Lisäksi lisäpäiviä ei esityksessä katsota työssäoloajaksi eikä vuosilomaan oikeuttavaksi ajaksi. Miksi näin? Onko tämä juridisesti oikein?

Toiseksi, edustaja Tuppuraisen tavoin kritisoin vaikutusarviointien puutteellisuutta. Esityksestä puuttuu sen arviointi, mitä tästä aiheutuu osa-aikaisille ja määräaikaisille työntekijöille. Ja tästä johtuen myös esimerkiksi tasa-arvovaikutusten arviointi jää osittain puutteelliseksi ja epävarmaksi tässä lakiesityksessä.

15.14 **Simon Elo sin:** Arvoisa puhemies! Jatkossa neljän viikon palkallisen vuosiloman voisi saada, vaikka lomapäiviä olisi kertynyt vähemmän sairauden tai tapaturman vuoksi. Tämähän on työntekijälle merkittävä muutos vuosilomalakiin, mutta niin kuin ministeri sanoi, sinänsä se liittyy EU-säädöksien täyttämiseen. Siinä mielessä tämä on myös esimerkki

— sinänsä hyvin konkreettinen esimerkki — kansalaiselle siitä, kuinka suuri vaikutus EU-sääntelyllä Suomeen on, ja se vaikutus on syvä ja kiistaton.

Mutta kaikki yrittäjät — täytyy samaan hengenvetoon sanoa — eivät ole tästä esityksestä sinänsä innoissaan. Yrittäjien mukaan muutos voisi lisätä työnantajille aiheutuvia kustannuksia, hallinnollista taakkaa. Ja tähän liittyen haluaisin ministeriltä kysyä: Miten näette tämän yrittäjäpuolen huolet, jotka nekin täytyy huomioon ottaa yhtä lailla kuin täytyisi ottaa huomioon työntekijäpuolen huolet, jos esityksessä sellaisia olisi? Miten nämä yrittäjäkysymykset näette?

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Suutari, ja sitten, mikäli ministeri haluaa vastata, vastauspuheenvuoro.

15.15 **Eero Suutari kok:** Arvoisa puhemies! Edellisellä vaalikaudella käytiin ensimmäisen kerran tämän asian käsittelyä tuolla työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, jossa ministerikin silloin oli paikalla, ja siellä tehtiin ratkaisu, jossa neljä viikkoa tuli minimissään, mutta tuli myös enemmän sitten niille henkilöille, joilla oli pitemmät lomat kuin tämä neljä viikkoa. Tämä hallitus on sitä muuttanut täksi neljäksi viikoksi, ja tässä nyt sitten korjataan tämä EU:n vaatima palautumisaika, jos se neljä viikkoa ei täyty niitten osalta, jotka eivät ole vielä tarpeeksi olleet palveluksessa jossakin yrityksessä. Mutta tämähän todella todennäköisesti lisää kustannuksia sille yritykselle, joka ottaa henkilön töihin sillä tavalla, että tälle ei tule aikaisemmasta, työmarkkinajärjestöjen sopimasta kesäloma-ajasta tarpeeksi loma-aikaa, jolloin tämä sitten todennäköisesti vähentää työllisyyttä minun laskelmieni mukaan. Kysyisin ministeriltä, olenko minä laskenut väärin.

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministeri, olkaa hyvä.

15.17 **Työministeri Jari Lindström:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos kysymyksistä.

Ensinnäkin edustaja Mäkisalo-Ropposen havaintoihin. Nyt tällä ehdotettavalla säännöksellä me turvaamme työaikadirektiivin 7 artiklassa edellytetyn vähimmäisoikeuden palkalliseen lepoaikaan. Ja toistan sen, mitä tässä alussa sanoin, että tässä tehdään se minimi juuri siitä syystä, että kolmikannassa todettiin, että muuta ei ehditä tekemään, koska siellä oli sama porukka tekemässä työaikalakia. En siis lainkaan vastusta sitä, että tässä olisi pitänyt kyetä tekemään kokonaisuudistus, mutta nyt tehdään vain se, minkä EU vaatii, eli se minimi.

Jos työntekijälle nyt sitten turvattaisiin vapaapäivien sijasta tämmöinen oikeus ikään kuin normaaliin vuosilomaan sairaus- tai kuntoutuspoissaoloista huolimatta eli niin, että maksettaisiin vuosilomapalkkaa, niiden ajalta kertyisi uutta vuosilomaa ja työ- ja virkaehtosopimusten lomarahaa koskevat määräykset tulisivat sovellettavaksi ja kustannukset olisivat korkeammat kuin lisäpäiväoikeudesta johtuvat kustannukset.

Tällä on vaikutuksia, totta kai, työnantajiin, tällä on vaikutus yksityiseen sektoriin ihan rahallisesti. Tästä tulee hallinnollista taakkaa ja myös kustannuksia yksityiselle sektorille 18 miljoonaa, kunnille 4 miljoonaa, valtiolle 400 000 euroa, yhteensä noin 22 miljoonaa. Tämä esitys vaikuttaa vuosittain arviolta noin 13 000:een yksityisen ja julkisen sektorin palkansaajaan.

Ja minkä takia esityksen vaikutuksia määräaikaisissa, osa-aikaisissa työsuhteissa työskenteleviin ei ole arvioitu? Me emme ole katsoneet sitä tarpeelliseksi ottaen huomioon tä-

män esityksen tavoitteet, koska tässä esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi niitä perusteita, joiden mukaan vuosilomaa ansaitaan.

Ja kyllä työnantajapuolen näkemyksiä, lausuntopalautetta, edustaja Elo, on käyty läpi. EK:han katsoi, että tätä uudistusta ei tulisi toteuttaa ollenkaan, koska unionin tuomioistuin ei ole todennut Suomen vuosilomalakia työaikadirektiivin vastaiseksi. No, me nyt kuitenkin katsoimme, että tälle on tarve, ja me teemme tässä vaiheessa minimin.

Kuten sanoin, tälle on olemassa tilaus, ja on sitten varmaan seuraavan hallituksen keskeisimpiä tehtäviä viedä tämä kokonaisuudistus maaliin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arpajaislain sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 213/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 45 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan eli 7. asiakohtaan.

Keskustelu

15.19 **Sisäministeri Kai Mykkänen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä siis ehdotetaan muutettavaksi arpajaislakia siten, että niin sanottuja hajasijoitettuja automaatteja voisi jatkossa pelata ainoastaan tunnistautuneena, ja lisäksi esityksellä helpotetaan tavara-arpajais-, bingo- ja tavaravoittoautomaattilupiin liittyvää menettelyä tarkoituksena helpottaa vapaaehtoistoimintaan kohdistuvaa hallinnollista taakkaa.

Arvoisa puhemies! Ensimmäinen arpajaislainsäädännön muutoshanke keskittyy ennen kaikkea rahapeliyhteisöjen yhdistämiseen. Vuoden 2017 alusta lähtien meillä on aloittanut toimintansa yhtenäinen Veikkaus Oy. Tässä yhteydessä eduskunta erityisesti edellytti, että hallitus jatkaa arpajaislain tarkastelua erityisesti arpajaispelaamisen haittojen hallinnan ja ehkäisyn kannalta. Tässä mielessä, kun on tarkasteltu asiaa, joka sisäministeriön vastuulle kuuluu, voidaan vääjäämättä havaita, että keskittymä haittojen osalta rahapelaamisessa on nimenomaan fyysisissä automaateissa. Siellä useimmat haitat syntyvät. Tästä syystä, kun rahapelihaitat koskettavat laajaa joukkoa suomalaisia ja heijastuvat myös heidän läheisiinsä, välillisesti koko yhteiskuntaan, hallitus on nyt lakiesityksellä tarttunut erityisesti tähän. Rahapeliautomaatit ovat myös tutkimusten mukaan merkittävin yksittäinen haittoja aiheuttava pelituote.

Pakollinen tunnistautunut pelaaminen antaa raha-automaattipelaamisessa mahdollisuuden sille, että sekä viranomainen että pelaaja voivat itse asettaa riskipelaamisen hallintaan liittyviä rajoituksia, esimerkiksi kuukausitappioiden maksimimäärän. Pakollinen tunnistautuminen ja samantyyppisten rajoitusten asettaminen ovat jo käytössä Veikkauksen verkkopelaamisessa, ja nyt ne siis laajenisivat fyysisiin raha-automaattipeleihin.

Samalla tällä muutoksella voimme tehostaa rahapelaamiseen liittyvää ikärajavalvontaa, koska tunnistautumisen yhteydessä Veikkauksen asiakkuus tarkistaa myös ikärajan. Alaikäisenä aloitettu rahapelaaminen lisää tutkimusten mukaan huomattavasti riskiä aikuisiän ongelmapelaamiseen. Kaikkea rahapelaamistahan koskee arpajaislain 18 vuoden vähimmäisikäraja.

Pakollisen tunnistautumisen on tarkoitus tulla voimaan raha-automaattipelaamisessa vuoden 2022 alusta. Lain velvoitteet tunnistautuneen pelaamisen varmistamisesta ovat Veikkauksen vastuulla. Kyse on tietoteknisesti mittavasta hankkeesta, ja muutokseen on syytä varata mahdolliset aikatauluriskit huomioiden riittävän pitkä aika, kuten on tässä tarkoitettu tehtäväksi.

Lakimuutoksessa pakollisen tunnistautumisen ulkopuolelle jäisivät ne automaatit, jotka on sijoitettu Veikkauksen omiin pelisaleihin. Niissä pelisaleissa on Veikkauksen henkilöstön valvontaa. Veikkaus voisi kuitenkin varustaa nämäkin raha-automaatit harkintansa mukaan tunnistautumismenettelyllä.

Arvoisa puhemies! Vaikka tuoton tavoittelu ei voi yksin olla oikeusjärjestelmämme tavoite, aihe herättää luonnollisesti keskustelua järjestöissä, jotka saavat avustuksia rahapelituotoista. Vaikuttavat rahapelihaittojen vähentämistoimenpiteet, kuten pelirajoitukset, luonnollisesti vähentävät myös rahapelituottoja jossain määrin. Muutoksen aiheuttaman tuoton vähenemisen vaikutuksia rahapelaamisesta kertyvään kokonaistuottoon ja järjestöjen rahoitukseen on vaikea tarkoin arvioida, sillä kokonaistuottoon vaikuttavat luonnollisesti useat seikat.

Uskomme, että muutos voidaan tehdä hallitusti siten, että tunnistautuneeseen pelaamiseen kohdistuvat rajoitukset osuvat oikein ongelmapelaajia auttavasti, ja että tunnistautumismenettely voidaan toteuttaa teknisesti niin, että vaikutukset harmittomaan, hallittuun pelaamiseen ovat vähäiset. On myös syytä huomioida, että Veikkauksen kokonaisuudessa nettikasinoiden digikanavan osuus on jo yli 40 prosenttia myynnistä ja kasvaa nopeasti.

Arvoisa puhemies! Muun kuin rahapeliautomaattien osalta arpajaislakiin samalla esitetään norminpurkutalkoiden hengessä muutoksia siten, että tavara-arpajaisten, bingopelin ja tavaravoittoautomaattien lupamenettely helpottuu. Esimerkiksi tavara-arpajaisluvan enimmäispituus nostetaan 6:sta 12:een kuukauteen ja bingoluvan kahdesta vuodesta kolmeen vuoteen. Lisäksi ilman erillistä tavara-arpajaislupaa järjestettävien pienarpajaisten arpojen yhteenlaskettua myyntihintaa koskeva raja nostetaan 2 000 eurosta 3 000 euroon. Näiden norminpurkumuutosten on siis tarkoitus tulla voimaan syksyllä 2019. Ne helpottavat suomalaista kansalaistoimintaa tällä saralla. Kyse on siis rahankeräyslain kokonaisuudistuksen ohella niistä keventävistä muutoksista, joilla helpotetaan vapaaehtoistoimintaan kohdistuvaa hallinnollista taakkaa järjestöjen omassa varainhankinnassa.

15.25 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen rahapelipolitiikka perustuu yksinoikeusjärjestelmään. Toisin sanoen rahapelien järjestämisessä on katsottu monopolin tuottavan yhteiskunnan kokonaisedun kannalta parhaan tuloksen. Periaate on ensi al-

kuun ajatellen erikoinen. Yleensä katsomme kilpailun tuottavan parhaan tuloksen yhteiskunnan kannalta — että se saisi aikaan eniten tulosta niukoilla voimavaroilla. Rahapelien pelaamisessa ei kuitenkaan ole kysymys tavanomaisesta taloudellisesta toiminnasta. Joillekin, epäilemättä suurimmalle osalle ihmisistä, kyseessä on harmiton viihde, piristävä jännitys, josta ollaan valmiita vähän maksamaankin. Joillekin ihmisille rahapelit ovat kuitenkin kaikkea muuta kuin harmittomia: pelit vievät rahat, pelit vievät ajan, pelit vievät ajatukset ja koko elämän. Rahapelit eivät ole normaaleja hyödykkeitä. Ja siksi monopolijärjestelmä, joka johtaa hyödykkeen tuotannon rajoittamiseen, voi olla hyvinvointia lisäävä.

Monopoli, yksinoikeusjärjestelmä, on hyvinvoinnille välttämätön mutta ei yksin riittävä malli. Monopolikin kaipaa sääntelyä. Tarvitaan keinoja, joilla pelaamisesta kärsivät tunnistetaan, heidän pelaamistaan rajoitetaan, ja joissakin tapauksissa heidät saadaan hakeutumaan hakemaan apua. Tämä esityksessä esitetty malli, jossa pelaajien tunnistamista laajennetaan, on tässä suhteessa kannatettava, tarpeellinenkin. Sen ainoa mahdollinen haittapuoli on veikkausvaroista tapahtuvaan rahoitukseen tuleva lovi. Sen määrä riippuu tunnistautumisen teknisestä toteutumistavasta ja jäänee joka tapauksessa haittapelaamisesta aiheutuvien kustannusten alapuolelle. Eli kannatan tätä esitystä tunnistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Esitykseen sisältyvä säätelyn kevennys tavara-arpajaisten, bingopelien ja tavaravoittoautomaattien kohdalla on hyvä vastapaino ongelmapelaamisen torjunnan edellyttämälle säätelyn kiristämiselle. Yleishyödyllisten yhteisöjen järjestämät arpajaiset ovat toimintaa, jossa viihde-elementti ja kohtuullinen jännitys eivät ole viemässä ihmisiä pakkopelaamiseen, päinvastoin.

15.27 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Mykkänen esitellessään tätä lainsäädäntöä kertoi, että peliongelmat keskittyvät erityisesti hajasijoitettuihin peleihin, ja näin varmasti onkin, kun siellä sitä tunnistautumista ei ole.

Mutta haluaisin nostaa tämän lainsäädännön yhteydessä sen, kun meillä on pistetty Veikkaus, RAY ja Fintoto nippuun ja on näin turvattu tällainen yksinoikeudellinen pelien järjestäminen ja on alettu kantaa vielä entistäkin enemmän vastuuta haitoista ja oikeusturvasta. Haluaisin kysyä ministeriltä, miten me voisimme suitsia ulkomailla tapahtuvaa suomenkielisten pelien järjestämistä, sillä on vaarana, että pelaaminen siirtyy netissä sellaisille palvelujärjestäjille, jotka sitten voittonsa laittavat ihan muualle kuin yhteiskunnan hyväksi havaitsemiin asioihin, ja samalla kierretään myös verot ja muut velvoitteet.

Mitä sitten tähän itse lainsäädäntöhankkeeseen tulee, luulen, että tulemme saamaan jonkun verran kritiikkiä siitä, että tämä on ylimitoitettu. Toivoisinkin oikeastaan ministeriltä käytännön kertomista siitä, miten tämä tunnistautuminen tapahtuu. Eihän se varmastikaan niin monimutkaisesti voi tapahtua kuin normaali pankkitunnistautuminen koodilistoineen, eli jos se on kevyempi, niin se jo helpottaisi tämän viestin viemistä kansalaisten keskuuteen.

Mutta toisaalta, kun me sitä riskiä olemme kerran korostaneet, niin kyllä mielestäni tämä lainsäädäntöesitys on ihan oikeansuuntainen. Ja on erittäin hyvä, että siellä, missä me normeja sitten taas voimme purkaa, niitä puretaan. Luulen, että moni bingon järjestäjä ja arpajaisten järjestäjä on tyytyväinen siitä, [Puhemies koputtaa] että lupa-ajat pitenevät ja lupasääntelyä kevennetään. Ja kyllä tuolla arpajaisten raharajallakin, kahden tonnin nostamisella 3 000 euroon, oma merkityksensä on. Eli kokonaisuutena ihan hyvä lainsäädäntö.

15.30 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kalmari esitti puheenvuorossaan muutamia kysymyksiä, joihin itsellänikin voi olla jonkun verran näkemyksiä Veikkauksen hallintoneuvoston edustajana.

Eli ensinnäkin se, että kyllähän pelaaminen on siirtynyt ulkomaalaisille pelisivustoille varmaankin jo vuosikymmenen ajan, ja se kehitys on yhä vain voimistuva. Siihen kehitykseen pystymme vastaamaan ainoastaan niin, että Veikkauksenkin pelit ovat kilpailukykyisiä tämän ulkomaalaisen pelitarjonnan rinnalla.

Ja tämä tunnistautuminen: käytännössä siinä puhutaan esimerkiksi Veikkaus-kortin käyttämisestä, jota Veikkaus on pelaajille jakanut, eli se ei olisi niin monimutkainen kuin pankkitunnistautuminen, ainakaan oman ymmärrykseni mukaan.

Sinänsä on hyvä, että arpajaislakia päivitetään, juurikin siksi, että tämä pelimonopoli ei ole mikään itsestäänselvyys. Monissa maissa se on menetetty, koska se on päästetty livahtamaan käsistä. Sen perustehan ei ole veikkausvoittojen tuotto vaan pelihaittojen ehkäisy. Pelimonopolia ilman näiden pelihaittojen ehkäisy on varsin vaikeaa, jo sen takia, että ulkomaalaisia peliyhtiöitä voi olla hieman vaikea velvoittaa käyttämään rahallisia resursseja pelihaittojen ehkäisyyn ja hoitamiseen, ja tämä pelimonopoli voi käytännössä säilyä vain, jos se on kilpailukykyinen ulkomaalaisen pelitarjonnan kanssa. Eli suuntaushan on se, että ihmiset hakevat entistä enemmän mobiilipelejä, vähentävät pelaamista kivijalkakioskeissa. Jatkuvasti pelituotot, pelivaihto ovat vähentyneet luottotyyppisissä peleissä ja kasvaneet nettikasinoissa ja vastaavissa, ja tälle suuntaukselle me tuskin mitään voimme.

Näiden pelirajoitusten vaikutus pelaamisen tuottoihin on varsin selvä, mutta positiivinen vaikutus pelihaittoihin on epäselvempi. Eli sitä täytyy nyt ajan kuluessa seurata, millaisia vaikutuksia on näillä ehdotetuilla rajoituksilla, jotka sinänsä ovat kannatettavia. Esimerkiksi nyt on nähtävissä, että kun Veikkaus siirtyi pelaamisen rajoituksiin nettipalveluissaan, eli pelaaja pystyy säätämään vapaaehtoisia rajoja itselleen, sekin jonkun verran notkautti pelituottoja, eikä ole vielä selvää näyttöä, vaikuttiko se millään tavalla positiivisesti pelaamisen haittoihin. Mutta se jää nähtäväksi, ja kyllä se täytyy katsoa loppuun asti.

Tätä lakia koskien on mielestäni erityisen tärkeää se, että nyt lainsäädännössä ilmaistaan lainsäätäjien tahto pelien järjestämisen reunaehdoista mahdollisimman tarkasti. Tällä hetkellä käytännössä monesti olen törmännyt tilanteeseen, että voimassa oleva lainsäädäntö on liian tulkinnanvarainen, jopa avoin yksittäisen Poliisihallituksen virkamiehen mielivallalle, ja johtaa sellaisiin tilanteisiin, mitä lainsäätäjän on vaikea nähdä oman tarkoituksensa mukaisiksi. Eli tehdään selkeätä lainsäädäntöä eikä anneta liikaa tilaa viranomaistulkinnoille näissä asioissa.

15.32 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys arpajaislain muuttamisesta on hyvä. Mutta meidän on myös hyvä tiedostaa, että monet tähän asiaan liittyvät hankalat asiat on siirretty myöhemmin asetuksella tarkemmin säädettäväksi. Myös esimerkiksi markkinointiin liittyvät asiat on tarkoitus tuoda eduskuntaan myöhemmin. Kysynkin ministeriltä: missä vaiheessa tämän lain toisen osan, missä käsittääkseni käsitellään muun muassa tähän markkinointiin liittyviä asioita, valmistelu on?

Tässä esityksen tavoitteena on pelaamisen haittojen vähentäminen, ja olemme varmasti kaikki sitä mieltä, että tämä on tärkeä asia. Tähän liittyvät pelaamisen hallinnan välineet ja rajoitukset on tarkoitus toteuttaa vaiheittain. Ja tämä vaiheistus on kyllä tärkeä, niin että Veikkaukselle jää aikaa sopeutua tähän tilanteeseen. Tämä on nimittäin todella vaativa harjoitus Veikkaukselle.

Veikkaushan joutuu koko ajan kilpailemaan kansainvälisten pelifirmojen kanssa paikastaan näillä pelimarkkinoilla. Meidän täällä eduskunnassa pitäisi pitää huolta vastuullisesti toimivan Veikkauksen pärjäämisestä tässä kilpailussa, koska Veikkauksen tuotothan kuitenkin tulevat suomalaisten hyödyksi, eli semmoisen oikean tasapainon löytyminen olisi äärettömän tärkeä asia.

Eli yhteenvetona totean, että kyllä tämä esitys on perusteltu ja hyvä, sillä pelihaittojen ehkäisy on todella kansallisesti merkittävä asia. Mutta siitä huolimatta kokonaisuudessaan toivon, että meiltä löytyy täällä eduskunnassa riittävästi tahtoa puolustaa myöskin tätä Suomen uniikkia järjestelmää, joka kuitenkin toimii vastuullisemmin kuin esimerkiksi kansainväliset pelifirmat.

Myös arpajaislain seuraava vaihe pitäisi saada nopeasti eteenpäin ja eri ministeriöt yhteisen pöydän ääreen niin, että saadaan myös edunsaajien ääni varmasti kuuluville. Kysynkin, miten varmistetaan, että jo tämän lain kakkososan valmisteluvaiheessa edunsaajat olisivat mukana lakia laadittaessa.

15.35 **Reijo Hongisto sin:** Arvoisa puhemies! Hallitus on tiedostanut ongelmapelaamisen ja laatinut lakiesityksen, jonka tavoitteena on vähentää rahapelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ja ongelmia. Pelaajan on jatkossa tunnistauduttava, kun hän pelaa esimerkiksi kauppojen tai kioskien yhteyteen sijoitettuja raha-automaattipelejä. Tavoitteena on tällä tavalla saada riskipelaamista paremmin hallintaan, myös fyysisissä raha-automaateissa.

Aivan kuten ministeri Mykkänen esittelypuheenvuorossaan totesi, kaikkea rahapelaamista koskee arpajaislaissa säädetty 18 vuoden vähimmäisikäraja. Tunnistautuneena pelaamisella voidaan samalla tehostaa ikärajavalvontaa, sillä jatkossa tunnistautuminen raha-automaattipeleissä edellyttäisi aina Veikkauksen asiakkuutta. Edustaja Kalmari tuossa pohti, kuinka tämä tunnistautuminen tehdään niin, ettei se olisi niin monimutkainen kuin pankkitunnuksilla tapahtuva tunnistautuminen. Uskon, että siihen kyllä löydetään varsin kestävä ja näppärä ratkaisu, ei se näin monimutkaiseksi ja vaikeaksi voi mennä.

Tavara-arpajaisten, bingopelin ja tavaravoittoautomaattien sekä eräiden muiden peliautomaattien ja laitteiden lupamenettelyä kevennetään pidentämällä luvan enimmäispituus 6 kuukaudesta 12 kuukauteen. Lisäksi ilman tavara-arpajaislupaa järjestettävien pienarpajaisten arpojen yhteenlaskettua myyntihintaa koskeva raja nostettaisiin 2 000 eurosta 3 000 euroon. Ja myös tämä on mielestäni erittäin hyvä ja perusteltu siirto. Näiden muutosten on tarkoitus tulla voimaan syksyllä 2019.

Lisäksi lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi rahanpesulain soveltamisalaa siten, että lakia sovellettaisiin pelikasinon ulkopuolella käytettävänä pidettäviin raha-automaatteihin, jos pelaaminen tapahtuu arpajaislaissa tarkoitetulla tavalla tunnistautuneena. Lakiesityksessä lähdetään tästä tunnistautumisen tärkeydestä ja tunnistautumisen merkityksestä, ja se on kyllä erinomaisen hyvä tapa hillitä ongelmapelaamista.

Arvoisa puhemies! Hallitus on jälleen tehnyt hyvän lakiesityksen, ja minä kannatan sitä lämpimästi. Kiitoksia ministeri Mykkäselle.

15.38 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että arpajaislakia täytyy uudistaa, ja tämä uudistus pakollisesta tunnistautumisesta on ilman muuta asianmukainen. Kannattaa muistaa, että Veikkaus toimii vähän skitsofreenisesti puun ja kuoren välissä, vähän niin kuin Alkokin: paljon pitäisi myydä, mutta haittoja pitäisi torjua. Ja kumpaakaan

puolta ei kannata vähätellä. Rahapeliongelmat koskettavat useimmiten nuoria aikuisia, ja kun vielä muistetaan, että lähes kolmannes Suomen rahapelituotoista tulee työttömiltä, eläkeläisiltä ja lomautetuilta eli yleensä niiltä kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta, niin kyseessä ei ole aivan vähäpätöinen asia. Toisaalta sitten taas veikkausrahoilla tehdään paljon hyvää ja moni järjestö on niistä riippuvainen. Jos muistan oikein, niin liikunta- ja kulttuurijärjestöille menee noin 53 prosenttia, sosiaali- ja terveysjärjestöille 43 ja hevosalalle 4 prosenttia veikkaustuottovaroista.

Veikkaus on itse arvioinut, että tämä sinänsä tarpeellinen pakollinen tunnistautuminen ja sen läpivienti tulevat maksamaan jopa 17—170 miljoonaa euroa. Siitä syystä on ensinnäkin hyvä, että hallitus on esityksessään tullut vuoden Veikkausta vastaan. Tämä esitys mahdollistaa paremmin vaiheittaisen etenemisen, kun muistetaan, että tällä hetkellä suomalaisista pelaajista vasta noin 10 prosenttia on tunnistautunut.

Mutta muutama toive minulla olisi niin valiokunnalle kuin ehkä myöskin ministerille:

Kun tätä lakia viedään eteenpäin, kannattaa tarkkaan miettiä se tunnistautumismenettely ja -keino, koska mitä vaikeampi ja monimutkaisempi siitä tehdään, sitä enemmän suomalainen yhteiskunta häviää. Jos siitä tehdään helppo, yhdellä kortilla tapahtuva ja jopa kannustava, se voidaan saada pienilläkin menetyksillä aikaiseksi. Eli paljon riippuu uudistuksen hintalappu näistä ratkaisuista.

Toinen asia on se, että valiokunnan tulisi pohtia mobiilimaksamisen mahdollisuutta. Se on kuitenkin nykyaikaa hyvin monella alalla, ja on aika vaikeasti perusteltavissa se, miksi Veikkaus-pelien pelaaminen ei ole sillä mahdollista. Meidän yhteinen murheemme asiassa on se, että jo tällä hetkellä noin 200 miljoonaa euroa pelataan Suomesta ulos eli kansainvälisiä nettipelejä. Ja se tarkoittaa sitä, että siitä rahamäärästä ei makseta veroja mutta toisaalta sitä rahamäärää ei saada myöskään hyödyksi niille pelihaitoista kärsiville — eli koko yhteiskunta menettää.

Se kolmas asia, jota toivon, on se, että huolehdittaisiin siitä, että tämän tulevan lain tulkinta olisi riittävän selkeää, niin että viranomaiset ja keräystahot tulkitsevat lakia samalla tavalla. Meillä on nimittäin useampia esimerkkejä siitä, että Poliisihallituksen kanta on monesti ollut vähän erilainen kuin mitä lainsäätäjä on tarkoittanut. Siihen olisi hyvä saada muutos.

Ja vielä asia, joka ei liity tähän arpajaislakiin mutta jonka toivoisin jäävän ministerille korvan taakse, ja se on Veikkauksen hallintoneuvosto. On ollut hyvin perusteltavissa se, että Veikkauksen hallintoneuvosto on tässä muutosvaiheessa, kun peliyhtiöitä ja pelijärjestelmää uudistettiin, peliyhtiöiden määrää vähennettiin, järjestelmää selkeytettiin, valittu nyt... [Puhemies koputtaa]

Puhemies Paula Risikko: Puhukaa vain loppuun, mutta nyt on kohta 4 minuuttia jo ohi.

Tulenko pömpeliin?

Puhemies Paula Risikko: Ei tarvitse.

Kiitos. — On hyvin perusteltavissa, että tässä vaiheessa hallintoneuvostoon valittiin erilaisista kohderyhmistä ja myöskin eduskunnasta laaja edustusto, mutta kyllä täytyy tunnustaa, että jokainen yhtään yritysmaailmaa tunteva ymmärtää, että lähes 30 hengen hallintoneuvosto ei ole minkään yrityksen etu. Ja sanon silläkin uhalla, että oma paikkani on vaa-

rassa, että toivon vilpittömästi ministerin, hallituksen ja eduskunnan arvioivan sitä, että hallintoneuvoston jäsenten määrää voitaisiin vähentää, jotta saataisiin dynaaminen, toimiva ja myöskin yhteiskunnalle mahdollisimman edullinen kokoluku myös Veikkauksen hallintoneuvostolle.

15.43 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomaisen hyvä asia, että arpajaislakiin saadaan nyt uusi esitys, joka virtaviivaistaa edelleen esimerkiksi Suomessa käytävää rahapeliautomaattitoimintaa. On selvää, että kun olemme aikoinaan saaneet oikeuden pitää tätä monopolia ja varsinkin nyt, kun tämä iso yhtiö perustettiin, johon kuuluu Raha-automaattiyhdistys, Veikkaus Oy ja sitten Fintoto, meillä on yksi yhteinen yhtiö, joka tätä asiaa hallinnoi ja hoitaa. Kaikista arvokkaintahan tässä on se, että kun peliautomaatteja ihmiset kuitenkin jollakin lailla pelaavat — se on selvä asia, että jotakin pelejä ne ihmiset kuitenkin aina pelaavat — niin nyt saadaan tätä kautta sitten suomalaiseen yhteiskuntaan lisää rahaa hyviin tarkoituksiin: tieteelle, taiteelle, kulttuurille ja nuorisotyölle. Jokainen tietää omassa kotikunnassaan aivan varmasti jonkun esimerkin, mihin näitä kyseessä olevia rahoja on käytetty, todella yhteisen hyvän rakentamiseen, ja tällaisena se tulee edelleen säilyttää.

Se, että tunnistautuminen tulee nyt lähivuosina pakolliseksi, on sekin hyvä asia, koska sillähän voidaan haittapelaamista vähentää ja samalla ohjata ihmisiä kaidemmalle tielle, jos pelaaminen on ongelma, niin ettei se pelaaminen vie koko taloudellista varallisuutta eikä saata ihmistä henkilökohtaisiin vakaviin ongelmiin.

Sitten erilaisten urheiluseurojen järjestämät arpajaisetkin tämän lain myötä saavat vähän helpotusta, eli byrokratiaa puretaan ja sääntöjä helpotetaan. Pitää muistaa, että esimerkiksi tämän päivän Suomessa urheiluseuratyössä, sanotaan nyt talven tullessa näin, vaikka erilaisten hiihtoseurojen järjestämät arpajaiset ovat monelle seuralle aivan välttämättömiä varainhankintakeinoja, ja pitää muistaa sekin, että nuoriso kun harrastaa erilaisia lajeja, ikävä kyllä hyvin monessa perheessä rahallinen tukimahdollisuus nuorelle ja lapselle on kovin pieni, ja tällä keinoin seurat tekevät erittäin arvokasta työtä pienen ihmisen ohjaamiseksi oikeiden ja terveiden harrastusten pariin. Se on suomalaisen yhteiskunnan kannalta erinomaisen hyvä asia.

15.45 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa puhemies! Pelaaminen on ongelma siinä vaiheessa, kun sitä ei pysty hallitsemaan ja se aiheuttaa velkaantumista, köyhyyttä, terveys- ja lähisuhdeongelmia. Sen takia rahapelihaittojen ehkäisy on tärkeää, ja tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että rahapeliautomaatteihin vaadittaisiin kirjautuminen, pakollinen tunnistautuminen, mikä ministerin mukaan on jo nettipeleissä. Haluaisin kuulla ministerin arvion siitä, voidaanko tällä tavalla tunnistautumalla myös ehkäistä ulkomaisten pelien, kansainvälisten pelifirmojen tuottamien pelien, haittoja, ja siitä, miten sen jälkeen voidaan toimia, kun on kirjauduttu järjestelmään, voidaanko pelaaminen tietyissä tilanteissa estää ja mitkä ovat ne tilanteet ja kriteerit, milloin pelaaminen voidaan estää. Se on keskeinen kysymys, ja toivoisin ministerin arviota tähän.

Rahapeliongelmat koskettavat useimmiten nuoria. 6 prosentilla 18—24-vuotiaista oli rahapeliongelma vuoden 2015 väestökyselyssä. Lisäksi tutkimuksen mukaan lähes kolmannes Suomen rahapelituotoista tulee työttömiltä, eläkeläisiltä ja lomautetuilta, joten tämä esitys on hyvin kannatettava ja tärkeä. Mutta voidaan kysyä myös, miten voisimme suojella nuoria vielä paremmin. Edustaja Mäkisalo-Ropponen nosti esiin markkinoinnin ja

sen rajoittamisen. Pidän tätä keinoa hyvin tärkeänä, ja pyytäisin ministeriä kertomaan, milloin saisimme tähän liittyen esityksen.

Yksi seikka tässä esityksessä on myös se, että pakollisen tunnistautumisen ulkopuolelle jäisivät tässä vaiheessa Veikkaus Oy:n pelisaleihin ja pelikasinoon sijoitetut noin 2 900 raha-automaattia. Tässähän on, arvoisa ministeri, kuitenkin yksi merkittävä porsaanreikä tälle sinänsä hyvin kannatettavalle, hyvälle ehdotukselle, ja kysynkin, miksi ne on jätetty ulkopuolelle.

Rahapelituotoilla on rahoitettu hyvin tärkeää toimintaa, kulttuuria, ja toisaalta kun tässä keskustelemme siitä, miten on tärkeää hillitä rahapelihaittoja ja inhimillistä kärsimystä, niin tätä myötenhän myös rahapeleistä saatavat tuototkin voivat heiketä. Siinä mielessä rahapelitoiminnan tuottoihin linkitetty kulttuurin rahoitus tuo toimintaan epävarmuutta, ja se on myös pohjimmiltaan epäeettistä. Kulttuurin rahoitus ei saisi enenevässä määrin siirtyä rahapelien tuotolla rahoitettavaksi, vaan pitkällä aikavälillä taidelaitosten lakisääteiset valtionosuudet tulisi siirtää rahoitettavaksi veikkausvoittovarojen sijasta valtion budjetista.

Puhemies Paula Risikko: Myönnän kolme pyydettyä puheenvuoroa tässä vaiheessa, sitten ministerin vastaus, ja sitten katsotaan, mitä se kello on, että onko meillä aika käytetty. — Mäkisalo-Ropponen, Mäkelä ja Pirttilahti.

15.48 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Järvistä siitä kommentista, jossa hän otti kantaa Veikkauksen hallintoneuvoston kokoon. Kuulun itsekin hallintoneuvostoon ja olen kyllä edustaja Järvisen kanssa ehdottomasti samaa mieltä siitä, että asiaa on syytä pohtia uudelleen. Se on tällä hetkellä liian suuri joukkue, jotta se pystyisi toimimaan tehokkaasti. Minä ymmärrän täysin, että siinä vaiheessa, kun Veikkaus, Raha-automaattiyhdistys ja ravipelit yhdistettiin, tämä oli varmaan ihan asiallinen ja oikea ratkaisu, että toimittiin näin ja tästä joukkueesta tuli näin iso, vaikka silloinkin moni epäili, että mahtaako tästä tulla toimiva systeemi. Mutta todellakin jatkossa on syytä pohtia asiaa uudelleen, ja kysynkin, mitä mieltä ministeri on tästä asiasta.

Edustaja Järvinen otti kantaa myös toiseen tärkeään asiaan, johon en ensimmäisessä puheenvuorossani muistanut sanoa mitään, eli todellakin tämän lainsäädännön ja myöskin sen tulevan lainsäädännön tulisi olla niin selkeitä ja yksiselitteisesti kirjattuja, ettei tulkintaongelmia jatkossa tulisi, koska ne tulkintaongelmat, joita nyt esimerkiksi nykyiseen lainsäädäntöön ja markkinointiinkin on liittynyt, ovat olleet kyllä tosi kiusallisia.

15.49 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tästä hallintoneuvoston asiasta kun nyt mainittiin, niin siinä on varmaankin kysymys tällaisesta ylimenokaudesta ja fuusion aiheuttamasta lopputuloksesta, että ne kaikki hallintoneuvostot käytännössä vain yhdistettiin, eli siellä oli erilaista kulttuuria eri yhtiöissä. Muilla yhtiöillä oli mukana myös edunsaajien edustajat, hallintoneuvostossa Veikkauksella periaatteessa vain kansanedustajia, ja nyt sitten nämä kaikki ovat olleet yhdessä. Itsekin kannatan tämän asian järkeistämistä nyt sitten ainakin tulevalle vaalikaudelle.

Näissä pelaamisen hallintakeinoissahan on kyse lähinnä vapaaehtoisista rajoituksista, joita pelaaja asettaa itselleen, eli rajoista, kuinka paljon voi pelata missäkin ajassa, miten paljon voi hävitä missäkin ajassa. Niin se varmaan käytännössä tulee vastaisuudessakin olemaan, koska kuitenkin puhutaan täysvaltaisista kansalaisista ja vapaasta maasta, eli he itse voivat määrätä, miten pelaavat. Mutta oleellista on se, että heille annetaan työkalut sen

tekemiseen eli että siellä järjestelmässä on tällaisia vipuja, että voin asettaa tämän, että voin hävitä tietyn rahan tänä päivänä enkä voi helposti muuttaa sitä rajoitusta hetken mielijohteesta, kun pelihimo iskee päälle. Eli tällaisia keinoja oman pelaamisen hallintaan on tärkeä tuoda.

Kun mainittiin näistä automaateista kasinoissa, niin on ehkä helpompaa järjestää pelaamisen hallinta siellä kasinoissa, joissa on paikalla henkilökuntaa, jolle voi vaikka ilmoittaa, että en halua tulla pelaamaan, kun taas sitten, jos puhutaan hajasijoitetuista automaateista, kuka siellä sellaista on valvomassa?

Norjassahan aikanaan kuuleman mukaan vietiin nämä automaatit kertaalleen kokonaan pois pelihaittojen estämiseksi ja tuotiin takaisin täydellä tunnistautumisella, ja sillä ei ollut loppujen lopuksi juurikaan vaikutusta pelihaittoihin, eli tämä ei ole ollenkaan yksiselitteinen asia. Täytyy myös muistaa se, että nämä veikkausvoitot ovat aika iso potti urheilu- ja nuorisotyöhön mutta myös, monesti unohdetusti, sotaveteraanien hyväksi ja moneen muuhun tärkeään asiaan. Tällaista määrää rahaa ei kai ole helposti mistään muualta otettavissa jaettavaksi, se täytyy näitä päätöksiä tehtäessä muistaa.

Monopoli ei siis mielestäni ole varsinaisesti ideologinen asia, vaan se on varsin käytännönläheinen asia: jos monopolia ei olisi, niin millä nämä peliongelmat ja pelituottojen löytäminen jostain ratkaistaisiin?

15.52 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin kannatettava lainsäädäntö, että saadaan peliriippuvuuteen vähän jarrutusta tehtyä, ja tämä lainsäädäntöhän on nuorille mutta myös muille peliriippuvaisille ihan kohdallaan. Siinä mielessä juuri se, että tunnistautumista vahvistettaisiin, on erittäin tärkeä asia.

Mutta oikeastaan ministerille toteaisin hieman toisesta asiasta, että tämähän on itsessään ongelma, kun pelataan ja sitten tuleekin rahantarve. Kun meillä on varmaan kuluttajansuojalainsäädäntö tulossa ensi viikolla, niin tavallaanhan nämä kytkeytyvät toisiinsa, että jos ylivelkaannutaan pelaamalla ja sitten ruvetaan ottamaan pikavippejä siinä saman tien, niin se ongelma kertaantuu. Kiitos siitä, että saamme ensi viikolla käsitellä tätä toistakin asiaa.

15.52 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä esityksestä, tämä on askel eteenpäin.

Olisin todellakin toivonut, että tähän samaan esitykseen olisi saatu mukaan myöskin minun lakialoitteeni, jonka olen jättänyt pari vuotta sitten. Tässä lakialoitteessa on tällainen teksti:

”Suomalaisessa yhteiskunnassa on viime vuosina otettu tavoitteeksi turhan byrokratian purkaminen. Yksi tällainen tarpeettoman raskaan sääntelyn muoto on pienten arpajaisten järjestämiseen liittyvä lupamenettely. Lakialoitteessani esitän, että yleishyödyllisen yhteisön järjestämiin arpajaisiin, joissa arpojen myyntihinta on enintään 2 000 euroa, ei tarvitse hakea lupaa ollenkaan.

Nykyään kaikkiin tavara-arpajaisiin, paitsi samassa tilaisuudessa myytävien ja arvottavien arpajaisten osalta, täytyy hakea arpajaislupa ja toimittaa arpajaisten tilitys. Pienten ja vähävaraisten yhdistysten varainhankintaa nämä säännökset vaikeuttavat, voivat jopa johtaa siihen, että varainhankintaa ei jakseta toteuttaa sitten ollenkaan. Arpajaislupaprosessi koetaan usein monimutkaiseksi ja kulut muutaman sadan euron arpajaistuottoihin nähden aivan liian suuriksi. Tilitykseksikään ei välttämättä riitä ilmoitus tuotosta, vaan vaaditaan

erityistä selvitystä tuoton käyttämisestä, vaikka nämä vähäiset rahat käytettäisiin asianomaisen yhdistyksen normaalin toiminnan ylläpitämiseen.

Kun julkisista varoista riittää yhä vähemmän resursseja yleishyödyllisten yhdistysten tukemiseen, ei niiden omaehtoista varainkeruuta tulisi rajoittaa kuin välttämättömissä määrin. Suomessa kolmannen sektorin yhdistysten ja säätiöiden toiminta on tärkeä osa kansalaisyhteiskuntaa ja niiden tarjoamat palvelut ja sosiaalinen toiminta säästävät paljon veronmaksajien rahoja."

Tässä lakialoitteessa olen esittänyt myös, että sama yhteisö saa vuoden aikana järjestää enintään niin monet arpajaiset, että niiden yhteenlaskettu tulo on korkeintaan 2 000 euroa. Näin estettäisiin tämmöinen kiertäminen tässä asiassa.

Lakialoitteessa esitän myös, että mikäli kyse ei ole sellaisesta arvonnasta, jossa arpojen myynti ja voittojen jako tapahtuvat samassa tilaisuudessa, tulee arpajaisten toimeenpanijan säilyttää kuitenkin kaikki tämä kirjallinen materiaali viisi vuotta, niin että ne olisivat tarkistettavissa tarvittaessa.

Olisin todella toivonut, että olisi otettu tässä kokonaisuudessa mukaan käsittelyyn myös tämä asia, jolla olisi voitu auttaa hyvin montaa kolmannen sektorin toimijaa tuolla kentällä.

15.55 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Olisin ministeri Mykkäseltä kysynyt sitä, kun meillä on tänään tässä myös tämä rahankeräyslaki, miten tämä laki ja rahankeräyslaki nyt toimivat yhteen ja onko niitä koordinoitu yhdessä. Molemmat ovat olleet pitkäaikaisia projekteja.

Olin tässä työryhmässä, joka tätä arpajaislakia myös valmisteli, ja tämä vastaa nyt varsin hyvin sitä laajaa näkemystä ja huolta, joka tuossa työryhmässä oli. Näiden tavara-arpalupien kohdalla tämä valvonnan tarve edelleen on olemassa. Vaikka tässä kollega puhui, että voisi helpottaa niitä, niin valvonnan tarve itse asiassa oikeastaan lisääntyy yhteiskunnassa tällä hetkellä, koska mahdollisuudet käyttää näitä erilaisia sähköisiä pelimahdollisuuksia lisääntyvät ja kasvavat koko ajan. Myös luvanvaraisuus on merkittävää ja sitten tietoisuus järjestäjän luotettavuudesta, kun nämä sähköiset lupamenettelytkin nyt tulevat ja siihen tulevat tunnistautumiset ja muut mukaan.

Todetaan yhteenvetona se, että tämä sääntely oli erittäin tärkeä ja tuli hyvään ajankohtaan. Mutta nyt hieman kiinnostaa rahankeräyslain ja tämän lain suhde: miten ne on mietitty yhteen?

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri Mykkänen. Riittääkö 2 minuuttia?

15.57 **Sisäministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Kiitos erittäin rakentavista ja tärkeistä huomioista. Katsotaan, mihin kaikkiin pystyn tässä vastaamaan.

Ensinnäkin ulkomaisten pelien markkinointi suomenkielisille suomalaisille, jonka edustajat Kalmari ja Karimäki erityisesti nostivat tässä esiin. Niistä teknisistä ja säädöskeinoista nyt on menossa esiselvitys seuraavaan vaiheeseen, ja sen on tarkoitus siis valmistua maaliskuuhun mennessä. Ei ole helppo aihe, koska käytännössähän puhutaan blokeerauksista, maksuestoista, varoitusbannereista ja internetin vapaudesta, mutta katsotaan, mitä voidaan tehdä.

Kevyempi tunnistautuminen, johon erityisesti edustajat Kalmari, Järvinen, Hongisto, moni muu, viittasivat. Todellakaan ei ole tarkoitus vaihtuvia pankkitunnussarjoja vaatia, vaan nimenomaan Veikkaus-kortti on lähtökohta. Varmasti kolmessa vuodessa maailma

myös menee yhä enemmän mobiilimaksamiseen, ja tässäkin suhteessa uskon, että tämä voi muodostua hyvinkin käyttökelpoiseksi ja helpoksi tavaksi, jossa tietysti Veikkauksella on intressi tehdä tämä järkevästi. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus sitten tarkemmin säädellä se, minkälainen tunnistautuminen käy.

Edustaja Mäkelä viittasi Veikkauksen kilpailukykyyn, joka onkin tärkeä kysymys ja erityisesti, kun puhutaan nettikasinopuolesta. Nythän me puhumme tässä rajoituksessa fyysisistä automaateista, joissa ei ole kilpailua Manner-Suomessa, mutta nettipuolella on. Siellä todella tälläkin hetkellä noin 30 prosentin pelieuroista arvioidaan valuvan näihin sinänsä tavallaan laittomasti suomalaisille markkinoitaviin peleihin. Tässä esiselvityshankkeessa, joka maaliskuussa valmistuu, on todella tarkoitus, niin kuin sanoin, myös siihen puuttua.

Tuottovaikutuksiin viittasi erityisesti edustaja Järvinen. Puhutaan nyt kuitenkin, kun tässä on pitkä siirtymäaika, alle 20 miljoonan euron vaikutuksista noin miljardin potissa. Samaan aikaan Veikkaus itse arvioi, että digipuolella tuotot kasvavat jopa kolmasosalla eli toistasataa miljoonaa, eli tässä kokonaisuudessa ei ole tarkoitus isoa heilautusta tehdä.

Hallintoneuvoston kokoonpano on ennen kaikkea omistajaohjausyksikön puolella olevaa ikään kuin sääntelyvalmistelua, mutta sitäkin voidaan tässä laittaa korvan taakse, mihin Mäkisalo-Ropponen ja muut viittasivat.

Kun Maijala ja Laukkanen viittasivat pienarpajaisiin, niin sinänsä tässähän tulee nyt 3 000 euroon mahdolliseksi pienarpajaiset ilman tavara-arpajaislupaa eli ilman erillistä lupaa. Eli sikäli tämä Maijalan tahtotila toteutuu nyt ainakin sillä suunnalla, mitä on tarkoitettu. Tässä mielessä myös Laukkaselle rahankeräyslakiin liittyen, että näissä tavara-arpajaisissa, bingoissa, joissa myös luvan kesto pitenee nykyisestä, yhtä lailla helpotetaan sitten tämmöisen pienimuotoisemman kansalaisjärjestöjen keruutoiminnan tapahtumista arpajaislain alueella.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle rahankeräyslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 214/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksessä seuraavaan, 8. asiakohtaan.

Ministeri Mykkänen esittelee. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.00 **Sisäministeri Kai Mykkänen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi rahankeräyslaki. Jatkossa rahankeräys olisi mahdollista järjestää laillisesti kahta vaihtoehtoista menettelyä hyödyntäen: joko rahankeräykseen haetaan Poliisihallitukselta pysyvä lupa tai tehdään ilmoitus poliisilaitokselle pienkeräysten tapauksissa. Lisäksi säädetään eräistä kokonaan lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä rahankeräyksistä, erityisesti vaalikeräyksistä, joihin ei tarvitse hakea lupaa eikä tehdä ilmoitusta.

Pysyvän rahankeräysluvan osalta merkittävä uudistus on se, että rahankeräyslupa myönnettäisiin aina toistaiseksi voimassa olevana. Nykyisistä määräaikaisista luvista luovuttaisiin. Lupamenettelyä myös sujuvoitettaisiin keventämällä hakemusmenettelyä huomattavasti nykyisestä. Rahankeräyksen järjestäjä kuitenkin tekisi vuosittain Poliisihallitukselle vuosi-ilmoituksen. Rahankeräyksen järjestämisestä, keräystuotosta, tuoton käyttämisestä ja tulevan tilikauden keräyksistä ilmoitetaan suuntaa-antavalla vuosisuunnitelmalla.

Rahankeräyslain tavoitteena olisi siis kolmannen sektorin toimintaedellytysten tukeminen, ja tästä syystä luvan myöntämisen edellytyksenä olisi edelleen pääsääntöisesti rahankeräyksen järjestäjän ja keräystarkoituksen yleishyödyllisyys.

Lisäksi pienkeräyksen järjestäjälle mahdollistetaan ilman lupaa, siis ilmoituksenvaraisesti, toteutettavat kansalaiskeräykset, myös ilman yleishyödyllisyysarviointia. Pienkeräyksessä sallittuja keräystarkoituksia rajoitettaisiin kuitenkin siten, että yrityksellä ei ole oikeutta järjestää pienkeräystä — siihen on sitten joukkorahoituslainsäädännön mukaiset keinot, jos mennään sille puolelle. Myöskään elinkeinotoiminnan tukemiseen tai oikeushenkilön varallisuuden kartuttamiseen ei rahankeräyslain mukaisia keräyksiä voi järjestää.

Laissa säädettäisiin, että pienkeräyksellä olisi mahdollista kerätä enintään 10 000 euroa yhdellä keräyksellä ja se saisi kestää yhteensä kolme kuukautta. Keräyksiä voisi sama yhteisö järjestää kalenterivuoden aikana enintään kaksi. Ja pienkeräyksistäkin tulisi tehdä tilitys poliisilaitokselle kaksi kuukautta keräyksen loppumisen jälkeen, vaikka siis varsinaista lupaa ei tarvitse hakea.

Lisäksi laissa varmistetaan korkeakoulujen oikeus järjestää rahankeräyksiä ja vahvistetaan yliopistoille ja ammattikorkeakouluille — kuten itse asiassa kaikille muillekin rahankeräyksen järjestäjille — jatkuva oikeus kerätä varoja myös pääomittamistarkoituksessa, jos ne täyttävät rahankeräysyhteisön edellytykset.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä siis toteutettaisiin pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelmaan sisältyvä tavoite vapaaehtoistoiminnan merkittävästä helpottamisesta hallinnollista taakkaa keventämällä ja lupaprosesseja sujuvoittamalla rahankeräyksen kautta — se on todella osaltaan yhteydessä myös arpajaislain eräisiin uudistuksiin.

Esityksellä lisättäisiin kolmannen sektorin toimintamahdollisuuksia rahankeräyksen järjestämisessä luomalla erityisesti tämä viranomaismenettely, jossa rahankeräyksiä jatkuvasti järjestävien tahojen kohdalla tarvitaan vain pysyvä lupa ja kertaluontoisia keräyksiä järjestävät tahot olisivat ilmoitusmenettelyn piirissä näissä pienkeräyksissä. Uudella rahankeräyslailla edistetään lisäksi kansalaisyhteiskunnan toimintaa myös rekisteröimättömässä muodossa, siis pop-up-tyyppisten hankekeräysten osalta, pienkeräysten ja myös näiden pysyvän luvan sujuvoittamistoimenpiteiden kautta.

Esityksellä pyritään vastaamaan myös digitalisaation mahdollistamiin uusiin, kevyempiin toimintatapoihin kehittämällä sähköistä asiointia Poliisihallituksen kanssa, luopumal-

la rahankeräyksiin liittyvästä alueellisesta toimivallan jaosta ja myös keräystapojen sääntelyä yksinkertaistamalla.

16.04 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Tämä rahankeräyslain uudistus on mitä tervetulluin uudistus. Tämä uudistushan viime hallituskaudella vietiin melkein loppusuoralle saakka, kunnes sitten ministeriryhmien välisissä neuvotteluissa hallituksessa sosiaalidemokraatit yllättäen asettuivat silloista esitystä vastaan ja se valtava työ, joka silloin tehtiin, jäi kokonaan toteutumatta. Nyt tässä esityksessä on hyödynnetty sitä työtä ja on parannettu, ja aivan erityisen kiitoksen haluamme antaa ministerille ja ministeriölle siitä, että tässä on käyty laaja ja perusteellinen keskustelu kansalaisyhteiskunnan kanssa. Eli tämä on erittäin monipuolisesti huomioitu monesta eri suunnasta katsottuna, eli on todella paneuduttu ja haluttu tehdä huolellista työtä tämän lain eteen. Voisin sanoa, että tämän hallituksen tuotoksista tämä on varmaan tällä kaudella yksi huolellisimpia ja parhaiten tehtyjä.

Kristillisdemokraatit pitävät tätä kokonaisuutta ja siinä olevia ratkaisuja hyvinä. Keskeisen tavoitteen uudistuksen toteuttamisessa tulee olla rahankeräyksen luotettavuuden turvaaminen, ja se on nyt tässä toteutunut. Kaikki muistamme ja olemme lukeneet uutisista, kuinka rahankeräyksen takana saattaakin olla paljonkin vilpillisiä tarkoituksia, vaikka ne näyttävät ulospäin hyviltä ja kunnioitettavilta.

Myös käytännön sujuvoittaminen ja turhan byrokratian karsiminen ovat erittäin tervetulleita. Myös uusi pienkeräyslupa ja -mahdollisuus ovat kertakaikkisen tervetulleita ja palvelevat monien pienten yhdistysten tarvetta toimia ja näin tukevat myös kansalaisjärjestöjen toimintaa.

Myös yleishyödyllisyyden käsite, joka on erittäin paljon aiheuttanut ongelmia viimeisten vuosien aikana — tulkinnat siitä, mikä on yleishyödyllistä — nyt tässä selkeytetään ja määritellään hyvin, joten enää viranomaisen ei tarvitse arpoa mielessänsä työryhmissä, milloin mikäkin toiminta on yleishyödyllistä, vaan tässä esityksessä se hyvin avataan.

Toinen erittäin keskeinen asia on se, että nyt tavallinen yhdistys voi myös omilla internetsivuillaan, kun kertoo omasta toiminnastaan, yhteystietoihinsa laittaa pankkitilitiedot. Tämän oli Poliisihallitus aikaisemmin estänyt ja ilmoittanut, että näitä tilitietoja ei saa olla siellä ilman rahankeräyslupaa. Ja tästä syntyi hyvin mielenkiintoinen tilanne, kun Patentti- ja rekisterihallitus taas hyväksyessään yhdistyksen säännöt sallii rahankeräyksen ja sen, että yhdistys voi toimintansa tueksi kerätä varoja. Nyt nämä tulkintaongelmat poistuvat, mikä selkeyttää tätä tilannetta ja on varmasti monelle yhdistykselle merkittävä asia.

Myös Suomessa rekisteröidyn yhdistyksen tai säätiön järjestämään yleisölle avoimeen maksuttomaan tilaisuuteen osallistuvien keskuudessa yhdistyksen tai säätiön toiminnan tarkoituksen tukemiseksi järjestettävä rahalahjoitusten keräys, kun tilaisuus järjestetään sisätiloissa, poistetaan nyt rahankeräysluvan piiristä ja annetaan oikeus kerätä rahaa. Tämä on erityisen merkittävä tieto ja uutinen kaikille yhdistyspohjaisesti toimiville seurakunnille, joita tässä maassa on yli 800. Nyt myös nämä yhdistykset, jotka ovat seurakuntatoimintaa järjestäneet — siellä on siis seurakuntatoiminnan takana juridisena henkilönä yhdistys — tulevat niin sanotun kolehdinkannon piiriin. Aikaisemmin tämä kolehdinkanto oli rajattu vain yhdyskuntien oikeudeksi. Nyt tässä laissa tämä muutetaan niin, että yhdistys, joka järjestää jumalanpalvelusta, voi osana jumalanpalvelustaan järjestää myös kolehdinkeräyksen ilman rahankeräyslupaa. Kun me katsomme suomalaista seurakuntakenttää, me ymmärrämme, että valtaosa näistä toimijoista on tämmöisiä 50—70 henkilön yhdistyksiä,

joille on ollut täysin käsittämätöntä, että ne ovat tarvinneet rahankeräysluvan jumalanpalveluksen yhteydessä kerättävään kolehtiin. Nyt tämä asia selkeytyy, ja tästä lämpimät onnittelut, että näitä yhdistyksiä on kuultu.

Ja ihan kuriositeettina, että meidän valtakirkkoon ja ortodoksiseen kirkkoon kuuluu alle 600 seurakuntaa, ja näitä pieniä yhteisöitä, jotka yhdistysmuodossa toimivat, on yli 800, eli ne eivät ole ihan pieni ryhmä. Jos olisi vanhan rahankeräysluvan mukaan menty ihan kirjaimellisesti, se olisi tarkoittanut vielä sitä, että kahden vuoden välein olisi pitänyt nämä kolehtikipot rekisteröidä Poliisihallituksessa, ja tässä valmistelun yhteydessä kysyin avoimesti, onko tosiaan näin, että Poliisihallitus haluaa työkseen kahden vuoden välein 10 000 uhrikoppaa leimattavaksi, ja kuinka monta työntekijää se aikoo siihen palkata. Puhemies, nämä ovat käytännön asioita, jotka nyt tässä yhteydessä hienosti tulevat selkeytetyiksi.

Myös määräaikaisuuden poistaminen on tervetullut uutinen.

Sanottakoon nyt, että tämä ei poista sitä velvollisuutta, että kerääjän täytyy pitää kirjaa siitä, mihin rahat on kerätty ja miten ne on käytetty. Se säilyy tässä laissa erittäin selkeänä, ja minusta se on hyvä. Suomalaisten täytyy tietää, mihin he rahansa antavat ja menevätkö ne sinne, mihin ne on kerätty, ja tämä on tässä laissa erittäin hyvin huomioitu.

Arvoisa puhemies! Nyt päätän tähän ja palaan, jos tarvetta syntyy. Vielä kerran haluan ihan vilpittömästi lähettää terveiset sinne valmistelevalle organisaatiolle. Tämä on ollut vaativa työ, mutta se on onnistunut. Kiitos siitä.

16.11 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Ihan halusin varta vasten jäädä tänne saliin kiittämään ministeriä siitä, että tämä vapaaehtoistyön tukiryhmän pitkäaikainen toive on nyt menossa maaliin. Meillä tällä hallituskaudella ei ollut kauheasti mahdollisuuksia järjestötoiminnan tukemiseen rahallisesti, mutta sen sijaan otettiin tavoitteeksi se, että poistetaan kaikkea turhaa normia ja estettä vapaaehtoistyön tieltä. Nykypäivänä vapaaehtoistyötä voi nyt sitten tehdä vatsa täynnä pelkäämättä siitä seurauksia ja työtön voi osallistua vapaaehtoistyöhön pelkäämättä siitä seurauksia. Lupaviidakkoa on monin osin kevennetty, ne ovat aina yksittäisen sektorinkin asioita. Esimerkiksi tienvarsia voi vähän vähemmällä byrokratialla siivota kerätäkseen rahaa, eikä hygieniapassia enää tarvitse samassa laajuudessa kuin ennen — monia tämän tyyppisiä toimia.

Ehkä suurimpia asioita on kuitenkin tämä rahankeräyksen selkeyttäminen. Tässähän oli aika isoja pelkoja siitä, että kun rahankeräys helpottuu, niin tulevat jotkut villit päivät ja mitä sitten tapahtuu, mutta mielestäni erittäin hyvin tässä lakiesityksessä on onnistuttu siinä, että rekisteröidyt vanhat järjestötoimijat, joilla on yleishyödyllinen tarkoitus, voivat saada luvan toistaiseksi ja heillä näin menettelyt kevenevät, ja sitten taas mahdollistetaan pientenkin toimijoiden rahankeruu. Nykypäivän maailma on mennyt vähän toisen tyyppiseksi: ei haluta välttämättä pönöttää kokouksissa ja osallistua hallintotoimintaan, mutta ihmisillä on silti tahto tehdä hyvää, ja nyt tällainen pop-up-tyyppinenkin toiminta on paljon helpommin mahdollista.

Kun pelättiin, mitä tästä seuraa, niin me voimme oikeastaan miettiä jotain tori.fi-elementtiä. Sielläkinhän voisi tapahtua rikollista toimintaa, mutta siellä tavallaan ihmiset vartioivat toinen toistaan, ja nyt kun tulee tällainen ilmoitusmenettely ja tämä listaus on ilmeisesti julkinen, niin jos siellä väärinkäytöksiä syntyy, näihin päästään aika mukavasti kansan tietoisuudella kiinni. Käytännössä nyt pystyy esimerkiksi kymppitonnin jopa kaksikin kertaa vuodessa keräämään.

Ihan mietin tällaista käytännön pientä asiaa, kun elinkeinotoiminnan tukemiseen tai oikeushenkilön varallisuuden kartuttamiseen ei rahankeräystä saa olla. [Puhemies koputtaa] Itselleni tulee ihan parikin esimerkkitapausta mieleen, esimerkiksi maahanmuuttaja, joka ahkerasti tekisi työtään, mutta toimeentulokynnys perheellä ei ylittyisi. Olisi todella hienoa, [Puhemies koputtaa] jos ihmiset voisivat tällaista perhettä auttaa. Voiko näin toimia?

16.15 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Yhtä asiaa hieman jäin ihmettelemään. Uskon, että puhemiesneuvosto on tehnyt ihan hyvää harkintaa, mutta kun tässä laissa myös viitataan rikoslain uudistuksiin ja siellä oleviin pykäliin, niin hieman jäin ihmettelemään, miksi ei lausuntoa pyydetty lakivaliokunnalta, jonka alaan tämä kuuluisi näiltä osin. Olin oikeastaan aika varma, että tämä menisi myös sinne, mutta ehkä sitten hallintovaliokunta päättää itse pyytää lausunnon. Tätä jäin hieman pohtimaan, että näin oli. En halua tietenkään arvostella mitenkään puhemiesneuvoston toimintaa, mutta tähän vain tässä kiinnitin huomiota.

Sitten tässä esityksessä on vielä yksi asia, josta toivon, että hallintovaliokunta sen erityisesti huomioi. Se on se, että mietintötekstiin tulee vielä selkeästi, tarkkarajaisesti avattua yleishyödyllisyyden tarkoitus, koska esimerkiksi poliisihallinto tulkitsee yleishyödyllisyyttä sillä tavalla, että seurakunnallinen toiminta ei olisi yleishyödyllistä. Tätä on kovasti ihmetelty. Viimeisin ratkaisu tästä on vuodelta 2016 Turun hallinto-oikeudesta, joka katsoi, että seurakunnan toiminta on yleishyödyllistä, ja näin ollen rahankeräysluvan rahoja sai käyttää myös seurakunnan hallintoon ja pastorin palkkaan, mutta poliisihallinto oli tästä eri mieltä. Toivoisin, kun lähetekeskustelussa ollaan, että hallintovaliokunta erityisesti huomaisi, että joskus pitää sen tekstin olla tarkkarajaista, ettei näitä tulkintamahdollisuuksia tänne jäisi.

16.17 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Sen käsityksen mukaan, minkä itse olen saanut, ilman muuta seurakunnallinen toiminta olisi yleishyödyllistä. Näin meille ainakin on vapaaehtoistyön tukiryhmässä asiaa esitelty.

Ajattelin vielä, että ihan lyhyesti mainitsen myös sen hyvän teon, että nämä vapaaehtoistyön pelisäännöt kaikkinensa on koottu demokratia.fi-sivustolle. Tulkoon tämäkin kirjatuksi eduskunnan pöytäkirjaan, jos joku niitä joskus lukee.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä ministeri, 2 minuuttia.

16.17 **Sisäministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitokset erittäin rakentavista, oleellisista huomioista. Ja täytyy sanoa, että varmasti monella teistä on vähintään yhtä suuret ansiot tämän lakihankkeen tähän vaiheeseen tuomisessa ja saamisessa kuin allekirjoittaneella, myöskin allekirjoittaneen edeltäjillä tämän vaalikauden aikana. Hyvä, että tässä hyvin laajassa yhteisymmärryksessä olemme asiaa nyt eteenpäin viemässä.

Edustaja Kalmari nosti esiin elinkeinotoiminnan varallisuuden kartuttamisen kiellon esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien, vaikkapa maahanmuuttajatilanteessa olevien, hyväksi, jos on tämmöinen erityinen tapaus, jota halutaan auttaa. Siinä tietysti tulee sitten se haaste, miten tavallaan rajata tämäntyyppinen, kun kuitenkin lähdetään siitä, että se yleishyödyllisyysvaatimus turvaa kolmannen sektorin toimintaa ja myöskin luotetta-

vuutta sen suhteen, mihin rahat käytetään. Näissähän väistämättä olisi vaikeampi estää väärinkäytöstapauksia yksityishenkilön kohdalla, koska meitä on aina moneen lähtöön.

Yleishyödyllisyyden tarkkarajaisuudesta, johon viittasi erityisesti edustaja Laukkanen, joka on asiassa muutenkin ollut aivan erityisen aktiivinen — siitä kiitokset myös : Varmasti on hyvä, jos valiokunta vielä kampaa läpi tämän perustelupuolen tältä osin. Tietty kulmahan tähän asti on ollut se, että jos on veronkeruuoikeutettuja yhteisöjä, siis esimerkiksi kuntia, niin on katsottu, että niiden toimintaan kuuluviin asioihin ei voi erikseen rahankeräysluvan myötä kerätä rahaa. Sitäkin on nyt tässä pyritty hakemaan niin, että kunta ei sinänsä itse voi itselleen kerätä rahaa, mutta jos on tarkoituksia, jotka ovat lähellä kunnankin tehtäväkenttää, niin niihin kuitenkin voitaisiin nykyistä joustavammin ja varmemmin rahankeräystä saada.

Esimerkiksi tämä lastensairaalahanke, josta olen keskustellut hankkeen keskeisten toimijoiden kanssa, on tietysti ollut sen tyyppinen, että sehän kyllä onnistui, mutta sitä ei ollut aiemman rahankeräyslain aikana kovin yksinkertaista saada onnistumaan. Ja tietysti tuommoisessa tilanteessa aktiviteetin olisi hyvä mieluummin suuntautua siihen itse asiaan eikä luvan hankkimiseen. Mutta tietysti seurakunnillahan tämä on myöskin väärä tulkinta, jos on ajateltu, että veronkeruu liittyy tähän, koska kyseessähän on käytännössä vapaaehtoinen, jäsenyyteen liittyvä maksu, myöskin kirkollisveron puolella, eikä sinänsä verovelvollisuus, jolloin tältä osin todella on tarkoitus, että seurakunnat jatkossa ovat eri asemassa kuin kunnallinen, julkisen palvelun tuottamiseen liittyvä rahankeräys.

Mutta kiitokset todella jo tässä vaiheessa [Puhemies koputtaa] rakentavasta keskustelusta, ja toivon, että valiokunta jatkaa hyvää työtä.

16.20 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Olisin vielä hieman jatkanut liittyen edelliseen hallituksen esitykseen, joka oli arpajaislakiasia, koska kyse on kuitenkin tässä kokonaisuudessa samasta asiasta elikkä tämmöisestä yleishyödyllisten yhteisöjen pienestä rahankeräyksestä. Myös tämä lakialoitteeni, jonka edellisessä kohdassa esittelin, liittyy tähän samaan kokonaisuuteen.

Elikkä miten yleishyödylliset yhteisöt pystyvät keräämään varoja erilaisissa toiminnoissa? Tällä hetkellähän ne pystyvät joissain tietyissä tilaisuuksissa keräämään alle 2 000 eurolla arpajaisvoittoja, mutta se voisi toimia sillä tavalla, että ne voisivat tämmöisellä pienellä kirjanpidolla eli ilmoitusmenettelyllä kerätä varoja. Sitä varojenkeruuta varmasti helpottaisi se, että siinä olisi mukana pientä arpajaistoimintaa. Sen takia tämä esitys sopii myöskin tähän varainkeruukokonaisuuteen, elikkä annettaisiin nyt sitten näille yleishyödyllisille yhdistyksille mahdollisuus — pieni vastike tulee siinä vastaan, kun on mahdollisuus saada arpajaisvoittoja. Elikkä ilmoitusvelvollisuudella, ilmoitusmenettelyllä, yhdistykset voivat harjoittaa tällaista toimintaa eli kerätä varoja oman toimintansa ylläpitämiseen.

Kyse on todellakin pienistä yhdistyksistä, mutta miten muuten ne pystyisivät sitten rahoja saamaan? Itse tiedämme, me kansanedustajat, sen, minkälaista tämä paperishow on, kun aletaan varoja keräämään. Se on aivan älytöntä paperishow'ta kokonaisuudessaan. Jos arpajaiset järjestetään, niin pitää valtavat lupa-asiat hakea siinä hommassa, ja ainakaan minä en meinaa näissä seuraavissa eduskuntavaaleissa alkaa järjestämään arpajaisia, koska se on niin valtavan iso show. Ja minä olen sentään juristi. Entä sitten semmoiset tavalliset maallikot, joilla ei todellakaan ole taustalla varoja ja joilla ei ole ammattitaitoa näiden hommien pyörittämiseen? Kuinka vaikea heidän on näitä asioita alkaa tekemään?

Tällä vaalikaudella meidän, kun meidän teemanamme oli byrokratian purkaminen, pitäisi vielä löytää uusiakin toimintamalleja, mahdollisuuksia varainkeruuseen näille pienille yhdistyksille. Ja sen takia toivoisin, että tämä lakialoitteeni pienten arpajaisten järjestämisestä varainkeruuna olisi mahdollinen tässä kokonaisuudessa. Toivottavasti valiokunta ottaa myöskin tämän lakialoitteen tässä kokonaisuudessa mukaan käsiteltäväksi.

16.23 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa puhemies! Totean, että tässä laissa hienoa on juuri se, että tässä tulee nyt tämä ilmoitusmenettelyyn perustuva pieni keräyslupa, joka on 10 000 euroon saakka. Eli paikalliselle poliisiasemalle voi vain ilmoittaa, että aloittaa pienkeräyksen, vastuuhenkilön tilinumerot ynnä muut, ja asia lähtee sillä rullaamaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konsulipalvelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 216/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskustelu

16.23 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi konsulipalvelulakia. Esityksen mukaan notaaripalveluita Suomen edustustoissa voisivat antaa edustuston päällikkö ja hänen määräämänsä edustustossa palveleva henkilö. Virka-asemaan tai ulkoministeriön antamaan valtuutukseen perustuvasta oikeudesta antaa notaaripalveluita Suomen edustustoissa luovuttaisiin.

Nykyisen, voimassa olevan konsulipalvelulain nojalla ainoastaan Suomen ulkomaanedustustot voivat antaa notaaripalveluja ulkomailla. Esityksessä esitetyt vaihtoehtoiset menettelyt mahdollistavat sen, että suomalaisten notaaripalveluiden saatavuus paranee sellaisessa maassa, jossa Suomella ei ole edustustoa. Ehdotus kuulostaa sisällöltään hyvältä sekä kannatettavalta ja osaltaan toteuttaa hallituksen kärkihanketta säädösten sujuvoittamisesta ja normien purkamisesta.

En kuitenkaan henkilökohtaisesti usko, että kaikki toimisi käytännössä kaikissa maissa. Eniten minua kiinnostaa, miten tulkittaisiin virkatodistusten ja osoitetiedustelujen osalta painava syy. Nämä pyynnöt työllistävät konsulaateissa tällä hetkellä erittäin paljon. Syynä on usein perunkirjoitus Suomessa. Esimerkiksi Venäjällä yksityisen henkilön voi olla mahdotonta saada tällaisia tietoja.

Mielestäni olisi erittäin tärkeää siirtää oikaisuvaatimusten käsittely edustustoista ministeriöön, koska nämä asiat kuormittavat edustustoja valtavasti jo nytkin ja ne joudutaan tekemään yhteistyössä ulkoministeriön juristien kanssa. Tätä asiaa kannattaisi ehkä vielä ainakin miettiä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 217/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 165/2018 vp
Toimenpidealoite TPA 52/2018 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 15/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 15/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

16.26 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on laatinut mietinnön hallituksen esityksestä, jonka mukaan alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin keskimäärin 2,5 prosenttia ja viinien valmisteveroa huomattavasti keskimääräistä enemmän eli 3,7 prosenttia. Viiniä koskeva, muita juomaryhmiä korkeampi veronkorotus perustellaan sillä, että sillä pienennettäisiin nykyistä veroeroa viinin ja muiden mietojen juomien välillä. Keskimäärin alkoholijuomien vähittäismyyntihinnat nousisivat noin prosentin, ja tämä tuottaisi alkoholiveroa valtiolle lisää vuositasolla noin 30 miljoonaa euroa.

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen muuttamattomana. Tähän valiokunnan mietintöön sisältyy yksi vastalause.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 165/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 98/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 15/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 98/2018 vp sisältyvien 1.-8. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 111/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 16/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 111/2018 vp sisältyvien 1.-8. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 141/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 17/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 141/2018 vp sisältyvien 1.-5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan eräiden henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 26/2018 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 8/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 26/2018 vp sisältyvien 1.-45. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 128/2018 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 14/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 14/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

16.29 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on todellakin nuorten metsästyskortin hinnan alentaminen 39 eurosta 20 euroon.

Metsästäjät tekevät tällä hetkellä erittäin arvokasta työtä. He muun muassa tekevät SRVA-toimintaa eli suurriistavahinkotoimintaa. He käyvät metsässä laskemassa riistaa, poistavat pienpetoja, ovat kyläyhteisöjensä aktiivijäseniä. Eli siellä on monentyyppistä, moneen muuhun kuin pelkästään tähän eränkäyntiin liittyvää asiaa. Niin jänisjahti, sorsajahti kuin hirvijahtikin ovat mukavia asioita, ja sen lisäksi tehdään hyvin paljon muuta toimintaa, ja se on kaikki vapaaehtoisuuspohjalla.

Tällä hetkellä metsästysseurat niin sanotusti vanhentuvat ja ukkoutuvat, ja sitten se huomataan vasta, kun lähdetään sitä hirveä vetämään sieltä metsästä pois, kun nähdään, onko siellä vetreitä nuoria miehiä sitten enää tuomaan sitä hirveä sieltä metsästä sinne lahtivajalle. Viimeistään tässä vaiheessa huomataan, että porukan pitäisi nuorentua. Eli kyllä meidän tehtävämme metsästysseuroissa on huolehtia siitä, että tuomme sitä erätaitojen ja luonnon monimuotoisuuden tietotaitoa näille nuoremmille metsästäjille ja myös nuorisolle.

Tästä on hyviä esimerkkejä omalla alueellamme. Meillä on rakennettu tällainen Pajusen eräkeskus, minne kouluryhmät voivat mennä katsomaan, mitä eränkäynti on. Lisäksi meidän alueen metsästäjät käyvät kouluissa kertomassa metsästysharrastuksesta. Tässä on myös Metsästäjäliitolla kampanja menossa, ”Nuoret seuraan”. Se on erittäin hyvä, ja se tukee tätä ajatusta, mikä tässä lainsäädäntöpohjassakin on, että me saamme innostusta nuorille ja sitä kautta saamme nuoria jäseniä näihin seuroihin.

Eli tämän maksun alentaminen on yksi kädenojennus hallituksen ja eduskunnan ja meidän, valtion, suunnasta nuorille, että ei olisi niin suurta taloudellista kynnystä lähteä metsästysharrastuksen pariin. Tokihan tässä on mukana se, että siihen tarvitaan metsästäjätutkinto ja metsästäjäkortti, mutta näkisin, että nuorilla ihmisillä on oppimiskyky hyvinkin hyvässä kunnossa eli sen suorittaminen ei ole kovin hankalaa. Eli tuen kyllä täysin tätä hanketta, että osoitamme, että tarvitsemme nuoria, aktiivisia metsästäjiä seuroihin.

16.32 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan alle 18-vuotiaiden riistanhoitomaksua alennettavaksi nykyisestä 39 eurosta 20 euroon. Tämä on kaikin puolin erinomainen esitys, joka madaltaa nuorten kynnystä tulla hyvän harrastuksen pariin.

Edellinen edustaja tuossa jo juuri lähes tyhjäsi pankin, joten en kertaa näitä samoja asioita.

Kuitenkin riistanhoitomaksu on vain yksi monesta kustannuksia lisäävästä seikasta, jonka jokainen metsästäjä joutuu maksamaan harrastuksestaan. Tällä säästetyllä 19 eurolla nuori metsästäjä saa hieman ruokaa metsästyskoiralleen tai rasiallisen patruunoita. Tämä riistanhoitomaksun alennus on kuitenkin muulla tavoin merkittävä nuorelle metsästäjälle.

Yhtä asiaa olen aika paljon miettinyt eli riistanhoitomaksuun kuuluvaa metsästäjävakuutusta. Suomen riistakeskus on sisällyttänyt suurriistavirka-aputehtävissä tapahtuneiden vahinkojen korvaukset metsästäjävakuutukseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että metsästäjät antavat poliisille virka-apua suurriistatehtävissä ja jos tehtävän suorittamisen yhteydessä esimerkiksi metsästyskoira aiheuttaa vahingon ulkopuoliselle, niin vahinko korvataan metsästäjävakuutuksesta. Kun siis metsästäjä antaa virka-apua viranomaiselle ja sattuu vahinko, hän maksaa aiheutuneet vahingot riistanhoitomaksulla kustannetulla va-

kuutuksella. Tällaisella päätöksellä Suomen riistakeskus vyöryttää vastuun metsästäjille ja luo jatkossa korotuspaineita riistanhoitomaksuun myös alle 18-vuotiaille. Minun mielestäni on kohtuutonta, että kun metsästäjä antaa suurriistavirka-apua viranomaisille ja sattuu vahinko, hän maksaa aiheutuneet vahingot riistanhoitomaksulla kustannetulla vakuutuksella. Kysehän ei ole metsästyksestä vaan virka-avusta viranomaiselle.

Miten olisi esimerkiksi silloin, kun tällainen SRVA-toiminta on järjestetty täysin ulkopuolisen yhdistyksen toimesta, siis yhdistyksessä, jossa ei ole yhtään metsästäjää? Kun tällaisessa toiminnassa sattuisi kotieläinvahinko, vahingon maksaisivat kuitenkin kaikki metsästäjät. Tämä ei voi olla oikein. Kannattaa vielä miettiä tätä seikkaa ja tehdä tarvittavat muutokset.

16.35 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen ja kiitollinen tästä esityksestä, että nuoret saavat tämän metsästäjäkortin jatkossa edullisemmin kuin vanhemmat. Tällä kannustetaan todellakin nuoria olemaan mukana toiminnassa.

Tällä hetkellä metsästyskortin maksavat käytännössä kaikki metsästykseen osallistuvat henkilöt. Tietenkin olennaisena syynä sille on se, että se sisältää myöskin vakuutuksen siinä matkassa. Juuri kukaan ei uskalla lähteä tuonne metsälle ilman voimassa olevaa vakuutusta. [Kari Kulmala: Kuuluu riistanhoitomaksuun!] — Riistanhoitomaksuun, miksi sitä nyt kutsutaankin virallisesti, mutta metsästyslupamaksusta puhutaan hyvin usein käytännön siviilikielessä.

Sitten samanaikaisesti tuon esille myöskin kalastonhoitomaksun. Riistanhoitomaksun maksavat lähes kaikki, mutta kalastonhoitomaksun maksaa kuulemma ehkä vain puolet kalastukseen osallistuvista henkilöistä. Mikä sitten onkaan totuus siinä tilanteessa, sitä ei kukaan voi käytännössä tarkasti sanoa. Sen takia tuon esille tämän kalastonhoitomaksuasian, että meillä kuitenkin sen maksun maksamista pitäisi saada todella paljon lisättyä kentällä.

Viime vaalikauden lopussa hyväksyttiin uusi kalastuslaki. Nyt sitten sen lain ongelmaksi tuli se, että yli 65-vuotiaiden ei tarvitse maksaa sitä kalastonhoitomaksua, minkä jälkeen varojen kertymismäärä putosi todella pahasti. Nyt niillä rahoilla pitäisi maksaa osakaskunnille se, miten näitä vesialueita hoidetaan, valvotaan, miten järjestetään neuvonta, eikä näitä pystytä enää entisessä muodossa järjestämään. Siksi meidän pitäisi todella paljon miettiä, miten me saisimme kannustettua ihmisiä maksamaan myös kalastonhoitomaksun entistä paremmassa muodossa.

16.37 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, metsästyksellä on tärkeä asema suomalaisessa kulttuurissa ja virkistystoiminnassa. Sen sijaan harvemmin nousee esille metsästyksen ja metsästäjän rooli riistanhoidossa, kantojen säätelyssä tai vaikka SRVA-toiminnassa, kuten edustaja Kulmala täällä äsken ansiokkaasti nosti esille.

Kannan säätelyä varten metsästäjien joukon on tulevaisuudessakin oltava riittävän suuri, oli kyse sitten pienpedoista tai hirvieläimistä. Siksikin on erittäin tärkeää, että mahdollisimman moni nuori pääsisi kokeilemaan tätä mainiota harrastusta ilman, että siitä syntyy kohtuuttomia kustannuksia tai kustannukset nousevat erittäin korkeiksi. Tämänkin takia olen erittäin tyytyväinen tästä esityksestä, jolla riistanhoitomaksu puolitetaan alaikäisiltä.

Metsästäjäliittokin on korostanut nuorten saamista mukaan metsästysharrastuksen pariin jatkuvuuden kannalta ja on omalta osaltaan mukana kannustamassa tähän projektissa, jonka edustaja Pirttilahti jo äsken mainitsi, Nuoret seuraan -kampanjassa, jonka tarkoituksena on saattaa yhteen metsästysmahdollisuuksia etsivät nuoret ja nuoria jäseniä etsivät

metsästysseurat. Tämä on erittäin tärkeää toimintaa, koska tästä riistanhoitomaksun puolittamisesta huolimatta meillä tulee olemaan tulevaisuudessa todella suuri haaste saada nuoria tarpeeksi metsästysharrastuksen pariin täyttämään sitä aukkoa, jonka sieltä poistuvat jättävät.

Nykyinen uusien metsästäjien määrä näyttää siltä, että se ei kuitenkaan riittäisi turvaamaan ja korvaamaan suurten ikäluokkien poistumaa lähivuosina. Meidän onkin tehtävä tämä päätös ja käytettävä kaikki muutkin mahdollisuudet nuorten kannustamiseksi mukaan metsästystoimintaan ja madallettava kynnystä mahdollisimman paljon.

16.39 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Riensin tuolta ihan henkihieverissä, kun oli näin tärkeä asia käsittelyssä.

Eli kannustetaan nuoria perinteisiin harrastuksiin, ja juuri metsästysharrastus on yksi niistä. Minä halusin tuoda tässä lyhyesti esille sen, että kouluissa voitaisiin tehdä työtä metsästyskulttuurin eteenpäinviemiseksi, esimerkkeinä eräkurssit valinnaiskursseina. Niitä ainakin pohjoisen kouluissa järjestetään, ja ne ovat hyvin suosittuja. Eräkurssin aikana saadaan esimerkiksi se tieto, mitä metsästyskorttia varten tarvitaan, eli varsinainen tutkinto suoritetaan sitten koulun ulkopuolella, mutta sitä pyytäisin miettimään, voitaisiinko tämä jollain tavalla suorittaa jopa koulun toimintana ja miten silloin maksut suoritetaan.

Toiseksi, maakuntapäivillä Pohjois-Pohjanmaalla palkittiin eräkerho. Kerhotoiminta on yksi sellainen, missä nuoria saadaan innostumaan, erityisesti niitä nuoria, joilla ei ole kotona sitä metsästäjän mallia. Eli yritettäisiin ympäri Suomen viedä eteenpäin tämmöistä kerhotoimintaa, missä metsästys- ja eräkulttuuri ja myöskin kalastus olisi mukana.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 128/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle yleissopimukseen tavaran kansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta tehdyn sähköistä rahtikirjaa koskevan lisäpöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi tiekuljetussopimuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 156/2018 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 25/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 156/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Lakialoite laiksi yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 33/2018 vp Eeva-Maria Maijala kesk ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

16.41 **Eeva-Maria Maijala kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa on kysymys siitä, että kalevalainen jäsenkorjaus merkittäisiin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 2 §:ään mukaan. Elikkä tähän 2 §:ään lisätään kohta, joka tarkoittaa myöskin kalevalaista jäsenkorjausta, eli käytännössä arvonlisäverovapaus koskettaisi myöskin kalevalaista jäsenkorjausta.

Olemme jättäneet tämän lakialoitteen Pekka Puskan kanssa yhdessä. Olemme valmistelleet tämän asian, ja hän on alan todella tunnettuna ammattilaisena perehtynyt tähän asiaan todella paljon, minä lähinnä käytännön kautta. Ja nyt sitten kerron jonkin verran tästä kalevalaisesta jäsenkorjauksesta, josta tässä on kysymys.

Kalevalainen jäsenkorjaus on EU:n nimisuojattu hoitomuoto, jota kehittää, dokumentoi ja valvoo ja jonka koulutuksesta vastaa vain yksi taho, Kansanlääkintäseura ry, yli 30 vuoden kokemuksella. Tämä hoitomuoto, kalevalainen jäsenkorjaus, tarkoittaa perinteeseen pohjautuvaa pehmytkudoskäsittelyä eli mobilisaatiohoitoa. Tämän tarve on suuri. Juuri tänä päivänä on sote-keskustelu saanut taas ison askeleen eteenpäin, ja siellä on se, että tarve on valtava siitä, miten me saisimme hoidettua henkilöitä. Tuki- ja liikuntaelinpotilaiden hyvistä hoitoketjuista tässä on kysymys. Lääkäri tutkii, ja tarvittaessa kalevalainen jäsenkorjaaja toimii, on välillä tarvittaessa osana tätä hoitoketjua.

Tämä perinnehoito perustuu 1800-luvun lopulta alkaen dokumentoituun kudostenkäsittelyperinteeseen eli hierontaan ja nivelten paikalleen saattamiseen, jotka on avattu tämän päivän käsitteistöön. Mestariparantaja Olavi Mäkelä, nyt 84-vuotias, joka omaa yli 30 000 hoidon kokemusta, on yksi huomattavimmista perinteen vaalijoista ja edistäjistä. Kalevalainen jäsenkorjaus hyväksyttiin opetusministeriössä Museoviraston esityksestä vuonna 17 osaksi perinnehoitojen aineetonta kulttuuriperintöä.

Kalevalaisen hoidon kuvauksesta sen verran, että hoidossa käsitellään kaikki tuki- ja liikuntaelimistön toimintaan liittyvät pehmytkudokset ja nivelet jalkapohjista päälakeen saakka kipua ehdottomasti välttäen, kudoksien tuntemuksia kunnioittaen ja käyttäen apuna hoidettavan henkilön kehon ja erityisesti nivelten omaehtoisia liikeratoja. Tämän hoidon fysiologinen vaikutus on se, että muun muassa purkaessaan lihasjännityksiä ja tasapainottaessaan kudospaineita hoito palauttaa tuki- ja liikuntaelimistön tasapainon, parantaa kudosten verenkiertoa ja korjausmekanismien aktivoitumista. Hermoihin kohdistuva paine, virheasennot ja kudosnesteen kertyminen vähenevät, jolloin kipu vähenee ja häviää tarvittaessa, välillä, ei aina, mutta hyvin usein. Nivelten liikkuvuus ja nivelpintojen aineenvaihdunta paranevat.

Ja onko tästä tieteellistä näyttöä? Se on se hyvin tärkeä asia. Tästä on tieteellistä näyttöä. Tätä tieteellistä näyttöä ja arvostettujen tiedelehtien julkaisemia artikkeleita löytyy neljältä vuosikymmeneltä. Tutkimuksia tehtiin aiemmin jäsenkorjauksen nimellä, ja niissä oli mukana muun muassa edellä mainitsemani mestariparantaja Olavi Mäkeä.

Ja sitten tulokset tästä kalevalaisesta jäsenkorjauksesta. Hoito on tutkimusten mukaan tehokkain tuki- ja liikuntaelinhoidoista, ja se vähentää merkittävästi särkylääkkeiden käyttöä ja parantaa asiakkaiden elämänlaatua.

Sitten kilpailutilanteesta. Eri tutkimuksissa on osoitettu, että tuki- ja liikuntaelinpotilaille ei ole olemassa riittävää hoitoa tällä hetkellä. Osaamiselle on myös kansainvälinen tarve. Keväällä 18 kerrottiin Lancet-tiedelehdessä, että alaselkäkipupotilaita hoidetaan usein väärin. Potilaille annetaan liikaa lääkkeitä ja tehdään turhia leikkauksia. Tämä kalevalainen jäsenkorjaus hoitomuotona auttaa hyvin paljon siinä, että vältetään turhia leikkauksia, turhaa kipulääkkeiden käyttöä ilman, että kuitenkaan aiheutetaan henkilölle mitään vahinkoja.

Ja sitten koulutus. Kalevalaista jäsenkorjausta antaa ainoastaan Kansanlääkintäseura ry, tukenaan sen perustama Kalevalainen kansanparannus -säätiö. Koulutusjärjestelmä on ainutlaatuinen — uniikki — ja käytäntöpainotteinen omavalvonta- ja täydennyskoulutusjärjestelmineen manuaali- sekä tuki- ja liikuntaelinhoitojen kentässä. Kalevalainen jäsenkorjauskoulutus on kolmevuotinen käytäntöpainotteinen monimuotokoulutus, jonka kuluessa tulee tehdä vähintään 300 dokumentoitua hoitoa. Koulutusajalta lasketaan 101 opintopistettä käsittäen 67 opintoviikkoa eli 2 684 tuntia. Koulutuksen läpäisee yleensä vain 40 prosenttia aloittaneista.

Ja sitten nimisuojauksesta. EU:n harmonisointivirasto suojasi kalevalaisen jäsenkorjaajan nimikkeen vuonna 2005, ja sitä saavat käyttää vain Kansanlääkintäseura ry:n koulutuksen läpikäyneet ja näyttötutkinnon suorittaneet henkilöt, jotka ovat allekirjoituksellaan sitoutuneet noudattamaan seuran eettisiä toimintaohjeita. Nimisuojaus toteutettiin asiakasturvallisuuden varmistamiseksi ja kalevalaisen jäsenkorjauksen erottamiseksi selkeästi muista eritasoisista, muun muassa manipulaatiohoitoon perustuvista jäsenkorjaushoidoista. Ja sitten vielä täydennyskoulutus on tässä mukana, eli rekisteröityjen osaajien tulee käydä vähintään joka toinen vuosi Kansanlääkintäseura ry:n järjestämässä täydennyskoulutuksessa, jossa samalla varmistetaan osaamisen taso. Vuosittain järjestetään terveysseminaari yhteistyössä eri yliopistojen kanssa.

Ja sitten, arvoisa puhemies, myöskin valvonta on tässä erittäin tärkeä asia. Eli nimen käyttöoikeutta valvoo Kansanlääkintäseura ry:n hallitus, jossa on mukana tiedeyhteisön jäseniä. Nimenkäyttöoikeutta kontrolloi Patentti- ja rekisterihallitus.

Sitten kalevalaisen jäsenkorjauksen saatavuus. Noin 650 jäsenkorjausta harjoittavaa hoitajaa [Puhemies koputtaa] sijoittuu eri puolille Suomea, ja uusia hoitajia valmistuu vajaa 100 vuodessa. Hoitajista on myöskin olemassa julkinen rekisteri.

Ja vielä sen verran, että vuosittain annetaan noin 350 000 hoitoa ja määrä kasvaa vuosittain koko ajan resurssien kasvaessa.

Potilasturvallisuudesta vielä sen verran, että tällä hetkellä ei ole tiedossa vielä yhtään asiakasvahinkotapausta. Tämän vuoksi [Puhemies koputtaa] olen tehnyt tämän lakialoitteen ja toivon, että tämä voisi olla virallistettuna mukana erilaissa hoitoasioissa.

16.49 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Luonnonmukaiset menetelmät ja erilaiset uskomushoidot ovat lähtökohtaisesti ihan positiivinen asia, jos niistä ihminen kokee saavansa hyötyä ja jos ne parantavat hänen elämänlaatuansa. Niiden kohdalla on kuitenkin huomioitava, ettei asiakas ole varsinaisen lääketieteellisen hoidon tarpeessa, ja erityisen huolellinen pitää olla tietenkin, kun on kyse alaikäisistä, vammaisista tai muiden huollon va-

rassa olevista henkilöistä. Mutta sinällänsä, jos tällaisesta kalevalaisesta jäsenkorjauksesta on ihmisille apua ja muuten on perusterve ja se soveltuu, eihän siinä mitään.

Itse lääketieteen edustajana näen kuitenkin, että meillä on oltava selvät rajat siinä, mikä on tieteellisesti hyväksyttyä hoitoa, ja myöskin se pitää ihmisille tehdä selväksi, mikä on semmoista virallista hoitoa ja mikä on epävirallisempaa hoitoa. Käsittääkseni tällä hoitomuodolla ei ole perusteita olla varsinainen virallinen hoito. Ja jos ajatellaan verovaroin korvattavaa hoitoa, niin se ei niitä kriteereitä täytä.

16.51 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Ensin kiitän edustaja Maijalaa hyvin kattavasta selvityksestä siitä, mitä on kalevalainen jäsenkorjaus.

Koululääketiede on se pääasiallinen hoitomuoto ja turva, johon nykyään pitääkin nojautua, mutta pitää muistaa, että ihmisiä on hoidettu vuosituhannet, ennen kuin koululääketiede oli edes olemassa. Luonnossa on kasveissa lääkeaineita, joilla on kiistaton vaikutus terveyden edistämiseksi.

On myös huuhaa-hoitoja, on myös uskomushoitoja, joiden vaikutus ihmiseen todellisuudessa on nolla, jopa miinusmerkkinen, negatiivinen. Mutta tässä lakialoitteessa on kysymys kalevalaisesta jäsenkorjauksesta, suomalaiseen kulttuuriin perustuvasta, tieteellisesti paljon tutkitusta hoitomuodosta. Sen terveysvaikutukset ovat kiistattomat.

Joten kannatan kalevalaisen jäsenkorjauksen lisäämistä yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 2 §:n luetteloon.

Kiitän edustaja Maijalaa tästä lakialoitteesta ja toivon, että se saa laajaa kannatusta.

16.52 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitokset edustaja Laiholle, että olitte mukana ja kuuntelitte tämän asian ja suhtauduitte vakavasti tähän asiaan, koska on todella tärkeää se, että ihmisiä ohjataan asianmukaisesti, ihmiset voivat luottaa siihen, että se, mitä me täällä eduskuntasalissakin puhumme, on varmasti totta, ja että ihmiset voivat luottaa siihen, mitä me olemme esittämässä ja olemme viemässä eteenpäin.

Tässä nyt on hyvin tärkeää tiedostaa se, että kyse ei ole uskomushoidosta vaan todellakin erilaisista tutkimuksista, eikä ole kyse vaihtoehtohoidosta. Vaihtoehtohoidon olennaisin asia on se, että koetaan, että se on vaihtoehto nykyiselle, lääketieteellisen koulutuksemme mukaiselle hoidolle. Kyse ei ole vaihtoehtohoidosta, vaan hyvin usein lääkärit keskustelevat asiakkaidensa kanssa, että mikä on tilanne, ja hyvin moni lääkäri, myöskin minun tuntemani lääkäri, tällä hetkellä on sitä mieltä, että jos joku kiputilanne on olemassa, joku hermopinne tai tämmöinen asia, niin ei välttämättä ole aina tarpeellista lähteä leikkaamaan vaan voisi kokeilla, auttaako perinteinen kalevalainen jäsenkorjaus. Elikkä olkoon kyse hieronnasta, fysioterapiasta tai mistä tahansa, niin olennaista on se, että kyse on hoidosta, joka ei missään tapauksessa aiheuta mitään vahinkoja asiakkaalle. Hyvin usein on pystytty välttämään leikkaustarve, kun henkilöä on pystytty hoitamaan tämmöisellä perinteisellä hoitomenetelmällä ja -muodolla.

Onko meillä sitten riittävästi tieteellistä tutkimusta? Siitähän tässä on juuri kysymys, että meillä varmasti on näyttöjä tälle asialle. Minulle on moni sanonut, että mitä hullua sinä lähdet tuommoisia asioita sinne esittelemään, että sinäkin koulutettu henkilö lähdet kaiken maailman humpuukeihin matkaan. Minä siihen, että hei haloo, minä olen perehtynyt tähän asiaan todella paljon. Olen itse ottanut useita kalevalaisen jäsenkorjauksen hoitoja itselleni, tutustunut siihen, käynyt pikkuisen perehtymässä kurssitukseen, minkälaisia ne ovat,

että olisin ihan varma siitä, etten missään nimessä ala mistään humpuukista puhumaan, että voin puhua oikein rehellisellä mielellä tästä asiasta.

Suurimpana tukijana tässä asiassa minulla on varmasti ollut edustaja Puska, koska hän on vahvasti tukenut tätä toimintaa, ja perinnehoitojen neuvottelukunta on tässä asiassa pitänyt useita kokouksia. Perinnehoitojen neuvottelukunta on toiminut aloitteellisesti virallistamisen edistämiseksi. Neuvottelukunnassa ovat jäseninä muun muassa professori Pekka Puska, emeritusprofessorit Osmo Hänninen ja Pentti Tuohimaa, professorit Sinikka Piippo ja Yvonne Holm ja lääkäri Riitta Piilo. Lisäksi — arvoisa puhemies, nopeasti — muun muassa eduskunnan puhemies, sosiaali- ja terveysministeri vuosilta 2011—2014, Paula Risikko, dosentti Mika Venojärvi, professorit Timo Santalainen ja Timo Ylikomi, [Puhemies koputtaa] lääkärit Mikko Nenonen, Toini Virkkala ja Kelan kunniatohtori Paavo Rissanen ovat esittäneet myönteiset kannanotot kalevalaisen jäsenkorjauksen virallistamiseksi.

16.55 **Ville Vähämäki ps:** Kunnioitettu puhemies! Kyllä edustaja Maijalan aloite on hyvä. Tämä kalevalainen hoito on kehittynyt jatkuvasti, ja ennen kaikkea he ovat pystyneet kehittämään sen jatkuvan systemaattisen menetelmän kouluttaa näitä kalevalaisia hoitajia, joten heillä on aina se ajantasainen tietotaito. Täytyy muistaa, että monillakin hoitajilla on useita koulutuksia myöskin muilta puolilta, vaikkapa osteopaatti ja muita vastaavia koulutuksia. He hankkivat niitä, ja he tutkivat ja näkevät monia asiakkaita ja käsillään tekevät töitä ja toteavat, että tavanomaisilla menetelmillä ei saavutetakaan sitä hyötyä ja täytyy käyttää joitain toisia liikkeitä, täytyy osata tuntea, palpoida sen ihmisen keho ja sitten hyödyntää sitä tietotaitoa, mitä on olemassa.

Itsekin asiaa olen aika kauan aikaa tutkinut ja näitä hoitoja saanut ja itsekin ihmisiä hoitanut, ja kyllä se vain näin on, että Suomen mittakaavassa meillä on käsittääkseni noin 200 miljoonan kysymys nämä selkäongelmat ja se, miten paljon vaikuttavat ihmisten työkykyyn yleensäkin nämä suht vähäpätöiset liukastumiset ja niistä aiheutuvat selkäongelmat, selän poismeno. Tavanomainen lääketiede on vähän sellaista, että kun mennään valittamaan jotakin kipua, niin annetaan sitten kipulääkettä, ja välttämättä sitä selkää ei koskaan käsillä koetellakaan, mikä siellä saattaisi olla vikana, mutta sitten taas, kun potilas menee kalevalaiselle hoitajalle, hän saa heti siellä jo yhdestäkin käsittelystä avun, ja se apu saattaa säästää yhteiskunnalle todella paljon.

Näin ollen minä näkisin, että meillä vahvuus kokonaisuudessaan Suomessa on se, että meillä on tällainen käsite ja tällainen hoitomuoto kuin kalevalaiset hoidot tai kaustislaiset hoidot, ihan kumpia vain. Miksemme me sitten hyväksyisi tätä osaksi yhteiskuntaa siten, että kaikki voisivat käyttää näitä palveluita? — Kiitos.

16.58 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Tuki- ja liikuntaelinsairaudet ovat todella merkittävä ryhmä, ja kannattaa panostaa myös niihin ei-lääketieteellisiin hoitoihin. Olen samaa mieltä siitä. Erityisesti liikunta on tietenkin siinä ensiarvoisen tärkeätä.

Jos me ajattelemme näitä ammattinimikkeitä, niin meillähän on fysioterapeutit, jotka tekevät paljon tuki- ja liikuntaelinsairauksien kanssa asiakkaiden kanssa töitä, ja he voivat myöskin laajentaa omaa osaamistaan erityyppiseen toimintaan. Ja jos me mietimme, mitä me otamme verorahoista korvattavaksi, niin meidän täytyy olla tosi tarkkoja siinä, että me oikeasti olemme sitten tasapuolisia myöskin eri hoitomuodoille. Että jos me otamme tämän kalevalaisen jäsenkorjauksen, niin meillä on paljon muitakin sellaisia, joiden koetaan

olevan hyviä ja joista on ihan hyviä tuloksiakin mutta joista meillä ei varsinaisia vahvoja tieteellisiä näyttöjä ole. Ja sitten kun me ajattelemme, minkälaisia tarpeita meillä nykyään on ja tulevaisuudessa tulee yhä enemmän esimerkiksi lääkitysten, kehittyvän lääkehoidon suhteen, niin kyllä meidän pitää niitä rajoja asettaa sille, mitä yhteiskunta on valmis maksamaan. Eihän mikään estä ihmisiä hakeutumasta näille vastaanotoille ja maksamaan niitä itse. Sehän on tietenkin ihan sallittua.

16.59 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Ensiksi kiitokset kaikille niille 40 kansanedustajalle, jotka ehtivät tämän allekirjoittaa. Moni on minulle jälkeenpäin sanonut, että hänkin olisi tämän aloitteen allekirjoittanut.

Siitä, että meillä ei riittävästi olisi tällä hetkellä tutkimusnäyttöjä — joita on muuten kuitenkin aika paljon tästä olemassa. Elikkä tietojeni mukaan tästä kalevalaisesta jäsenkorjauksesta näytti olevan huomattavasti enemmän erilaista tutkimustietoa kuin mistään muusta sellaisesta suomalaisesta toisenlaisesta hoitomuodosta, joka ei tällä hetkellä ole vielä virallistettuna.

Tuki- ja liikuntaelinongelmat ovat todellakin Suomessa tällä hetkellä kaikkein suurin ongelma, mikä meidän pitäisi pystyä purkamaan. Ja ensimmäinen asia on tietenkin se, että ihmiset pitävät huolta itse omasta liikkumisestaan ja kunnostaan. Elikkä liikkuminen on meillä kaikilla ehdoton ykkösasia, mutta kun sekään ei aina auta, niin sitten on hyvä, että ihmisillä on joitakin muitakin konsteja, millä pystyvät auttamaan itseänsä. Ja meillä jokaisella suomalaisella pitäisi olla varaa hakea itsellensä apua.

Valtion kautta, yhteiskunnan kautta olevat sote-kulut ovat aivan älyttömät, ja meidän pitäisi pystyä ja pyrkiä siihen, että niitä vähennettäisiin todella paljon. Tuki- ja liikuntaelinongelmissa on miljardien eurojen ongelmista kysymys, ja iso osa niistä pystyttäisiin korjaamaan ja hoitamaan tällä kalevalaisella jäsenkorjauksella.

Kiitoksia siitä, että me olemme saaneet tätä asiaa menemään jo paljon eteenpäin.

Ja vielä: hyvin moni hieroja ja fysioterapeutti on pätevöittänyt itsensä myöskin tähän kalevalalaiseen jäsenkorjaukseen, ja sitä kautta he ovat saaneet tämän koulutuksensa ja nämä hoitomuodot käyttöönsä näissä asioissa.

Ja todellakin toivon, että me saamme vietyä tätä eteenpäin. Mikä on sitten se toimintamuoto tai -malli, mikä tuottaa meille parhaat tulokset? Sitä minä en ehkä alan ammattilaisena vielä tiedä, mutta toivon mukaan me saamme porukalla työstettyä ja kehitettyä asiaa eteenpäin niin, että me voisimme vähentää näitä tule- eli tuki- ja liikuntaelinsairauskuluja kokonaisuudessaan. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

18. Lakialoite laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 44/2018 vp Sami Savio ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 19. asiasta.

Keskustelu

17.02 **Sami Savio ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lähetekeskustelun aiheena on lakialoitteeni, jolla tähdätään lasten turvallisuuden parantamiseen esittämällä lasten kanssa työskentelevien henkilöiden rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:ien muuttamista.

Työnantajien on nykyisen lainsäädännön mukaan pyydettävä alaikäisten kanssa työskenteleviä henkilöitä esittämään rikostaustaote työ- tai virkasuhteeseen ottamisen yhteydessä. Tästä otteesta ilmenevät mahdolliset lapseen kohdistuneet rikokset, samoin esimerkiksi seksuaali-, väkivalta- ja huumausainerikokset. Valitettavasti lakia ei kuitenkaan nykyisellään sovelleta niissä tehtävissä, jotka kestävät yhden vuoden aikana yhteensä enintään kolme kuukautta. Tämä on paha epäkohta. Esimerkiksi päiväkoteihin joudutaan palkkaamaan lyhytaikaisia sijaisia, joiden rikostaustaa työnantajalla ei ole edes halutessaan oikeutta tarkastaa. Perussuomalaisten kansanedustaja Mika Niikko nosti aiemmin tänä syksynä eduskunnan kyselytunnilla erittäin aiheellisesti esiin sen tosiasian, että Vantaan kaupunki sai eduskunnan oikeusasiamieheltä nuhteet tarkastettuaan myös lyhytaikaisten sijaisten rikostaustan eikä Vantaallakaan siten pystytä enää tältä osin tekemään näitä hyvin tärkeitä tarkastuksia.

Arvoisa puhemies! Työnantajien lisäksi rikostaustan selvittämistä rajoittava kolmen kuukauden sääntö on herättänyt aiheellista hämmennystä myös vanhempien keskuudessa. Päiväkodeissa tehtävän työn lisäksi monessa muussakin lasten parissa tehtävässä työssä kohdataan usein toistuvasti tilanteita, joissa työsuhde kestää korkeintaan muutaman päivän tai viikon. Luonnollisesti rikostausta olisi syytä selvittää myös näissä tapauksissa, mutta laki ei tosiaan sitä mahdollista. Myös työministeri Jari Lindström on todennut aiemmin tänä syksynä tekemääni kirjalliseen kysymykseen antamassaan vastauksessa, että työmarkkinoiden muuttuminen ja sijaisjärjestelyjen tarpeen lisääntyminen nykylain vuonna 2003 tapahtuneen voimaantulon jälkeen tulee ottaa huomioon tätä lainsäädäntöä ja sen muutostarpeita arvioitaessa. Myös lapsiasiainvaltuutettu Tuomas Kurttila pitää ymmärrettävästi lain nykytilaa hyvin ongelmallisena ja katsoo sen edellyttävän korjausta. Kurttila on myös todennut, että rikostaustaote tulisi vaatia jo ennakoivasti sijaisrekistereihin kirjautuvilta työnhakijoilta. Lapsiasiainvaltuutetun näkemykset ovat täysin perusteltuja, ja laki vaatiikin pikaista korjausta.

Arvoisa puhemies! Alaikäisten turvallisuuden vahvistaminen kuuluu lainsäätäjän keskeisiin velvollisuuksiin. Käsittelyssä olevassa lakialoitteessa esitetään myös lyhytaikaisesti lasten parissa töitä tekevien henkilöiden rikostaustan selvittämistä poistamalla lain 2 §:n 3 momentista rikostaustan tarkastusta rajoittava kolmen kuukauden aikaraja työsuhteen kestolle. Lisäksi tässä lakialoitteessa velvoitettaisiin työnantajaa pyytämän työntekijältä rikostaustaote jo mahdolliseen sijaisrekisteriin rekisteröitymisen yhteydessä, ja tätä varten lain 3 §:ään lisättäisiin uusi, 4 momentti. Sen myötä sijaisrekisteriä käyttävän työnantajan

tulee pyytää työnhakijalta nähtäväksi rikostaustaote ilman tarpeetonta viivästystä sijaisrekisteriin rekisteröitymisen yhteydessä. Tämä lisäys on tarpeen, koska työnantajilla on käytössään hyvin vähän aikaa etsiä sijaisia esimerkiksi sairaustapauksissa. Hakijoiden mahdollisen rikostaustan pitäisi näissä tilanteissa olla tiedossa jo hyvissä ajoin etukäteen, varsinkin kun otetaan huomioon rikostaustaotteen seitsemän työpäivän käsittelyaika Oikeusrekisterikeskuksessa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset vaativat mainittujen muutosten kirjaamista lakiin viipymättä vielä tällä vaalikaudella. Ehdottamamme lainmuutokset kohentaisivat lasten turvallisuutta, tarjoaisivat vanhemmille mielenrauhaa sekä helpottaisivat työnantajien ja ilman rikollista taustaa työtä hakevien henkilöiden asemaa.

Arvoisa puhemies! Asian etenemisestä lakiin saakka on onneksi olemassa myös konkreettisia toiveita. Perussuomalaiset tiedustelivat 18. lokakuuta eduskunnan kyselytunnilla oikeusministeri Häkkäseltä, onko hän valmis edistämään lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä. Ministeri Häkkänen lupasi paneutua asiaan oikeusministeriön virkamiesten avustuksella ja ryhtyä tarvittaessa ripeisiin toimenpiteisiin. Toivon todellakin, että oikeusministeri Häkkänen muistaa eduskunnan edessä antamansa lupauksen ja ryhtyy konkreettisiin toimiin. On nimittäin kyse erittäin tärkeästä asiasta, suomalaislasten turvallisuudesta.

17.08 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Lasten turvallisuudesta ei saa tinkiä, ja tämä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen on ensiarvoisen tärkeää kaikilta työntekijöiltä, olivat ne työsuhteet sitten lyhytaikaisia tai pidempiaikaisia. Olenkin tehnyt tästä viime keväänä kirjallisen kysymyksen ja tästä samasta asiasta lakialoitteen, johon ministeri Häkkänen tosiaan kyselytunnilla 18.10. myöskin viittasi ja lupasi paneutua tähän tärkeään asiaan.

17.09 **Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! En kyllä itse henkilökohtaisesti tiedä, mikä voisi olla tärkeämpi asia kuin lasten turvallisuus. Mikä muu on päättäjille kaikkein arvokkain asia kuin se, että viattomien lasten turvallisuus taataan? Se pitää taata lainsäädännöllä. Tämä on halpa ennaltaehkäisy.

Valitettavasti ihmiset, joilla on taipumus sekaantua lapsiin, hakeutuvat aloille, missä on paljon lapsia. He tuntevat lain ja tietävät porsaanreiät siellä. Meillä ei ole varaa ottaa tällaisia riskejä. Kysymys on pienten lasten koskemattomuudesta ja heidän koko elämästään.

Tässä lakialoitteessa halutaan muutosta lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseen. Olin itse tekemässä tästä lakialoitetta, ja sitä vähän jo eduskuntaryhmässä pyörittelinkin. Mutta sitten Sami Savio, koska kaikki perussuomalaiset ovat kiinnostuneita lasten turvallisuudesta, oli jo pidemmällä, joten ajattelin, että allekirjoitan tietysti tämän aloitteen. Meillä kaikki perussuomalaiset ovat kiinnostuneita tästä laista. Tässä laissa nimenomaan halutaan tarttua siihen, koska päiväkodit joutuvat palkkaamaan niitä lyhytaikaisia sijaisia, joiden rikostaustaa työnantajalla ei ole oikeus tarkistaa, jos sijaisuudet ovat alle kolmen kuukauden mittaisia. Pitää olla oikeus tarkistaa, pitää olla velvollisuus tarkistaa.

Toinen asia on se, minkä edustaja Savio jo sanoikin, että lapsiasiainvaltuutettu Tuomas Kurttila näkee hyvin ongelmallisena sen, että sijaisrekistereissä ei jo ennakoivasti ole tätä rikostaustaotetta. Tämä on halpa ennaltaehkäisy. Tämä parantaa totisesti lasten turvalli-

suutta. Lasten koskemattomuuden ja turvallisuuden tulee olla tässä salissa ykkösprioriteetti.

17.11 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä velvoittaa työnantajaa pyytämään alaikäisten parissa työskenteleviltä henkilöiltä nähtäväksi rikostaustaotteen työ- tai virkasuhteeseen ottamisen yhteydessä. Otteessa näkyvät mahdolliset lapseen kohdistuneet rikokset sekä muun muassa seksuaali-, väkivalta- ja huumausainerikokset. Tällä hetkellä tämän lain soveltaminen on puutteellista, koska sitä ei sovelleta pesteihin, jotka kestävät vuoden aikana enintään kolme kuukautta. Käytännössä tämä tarkoittaa valitettavasti mustaa aukkoa häiriintyneille henkilöille päästä työn kautta lasten lähettyville.

Arvoisa puhemies ja hyvät kollegat! Laissa on siis musta aukko nyt. Nykylain tarkoitushan on estää juuri epäilyttävän taustan omaavien henkilöiden työskenteleminen lasten parissa, mutta käytännössä osa porukasta menee ja tulee ilman mitään selvityksiä. On päivänselvää, että tähän tarvitaan muutos.

Tämä rikostaustan selvittämistä rajoittava kolmen kuukauden sääntö on herättänyt aika ajoin kummastelua erityisesti vanhempien keskuudessa. Kentällä tilanne on se, että päiväkodit joutuvat usein turvautumaan lyhytaikaisiin sijaisiin, joiden rikostaustaa heillä ei ole oikeus tarkistaa. Vastaavia tilanteita ilmenee myös monissa muissa työpaikoissa, joissa toimitaan alaikäisten parissa. Tilanne on ongelmallinen myös lapsiasiainvaltuutettu Tuomas Kurttilan mukaan. Hallituksen olisi nyt kuunneltava huolestuneiden vanhempien ja asiantuntijoiden ääntä ja korjattava ongelma. Nykyinen käytäntö on riski alaikäisten turvallisuudelle.

Annan sataprosenttisen tukeni edustaja Savion hyvälle lakialoitteelle, jossa ehdotetaan rikostaustan tarkistamisen edellyttämistä myös lyhytaikaisesti lasten kanssa työskenteleviltä henkilöiltä. Kuten edustaja Huhtasaari jo edellä mainitsi, lasten turvallisuuden takaaminen on todella kaikille perussuomalaisille todella tärkeää myös lain muodossa. Eli vielä kerran: kannatan siis edustaja Savion lakialoitetta. — Kiitos.

17.14 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Savio ja muut tämän lakialoitteen allekirjoittaneet edustajat ovat tehneet aivan erinomaista työtä. Tämän päivän maailmassa, ikävä kyllä, on tällaisia todella surullisia tapauksia, että lapsia on käytetty hyväksi, ja ikävä kyllä niitä on tapahtunut myös esimerkiksi päiväkodeissa ja muissa vastaavissa paikoissa. Tämä lakialoite, minkä edustajat ovat tehneet, on aivan erinomainen, ja ihmettelen, että tämmöinen porsaanreikä lainsäädäntöön on yleensä jäänyt.

Lastensuojelusta tässä maassa puhutaan aivan liian vähän. Pienet lapset pitää suojata tältä pahalta maailmalta kaikin käytettävissä olevin järkevin keinoin ja niin, että esimerkiksi lasten parissa työskentelevät henkilöt todella joutuvat mukautumaan ihan alusta asti siihen, että heillä on puhtaat paperit, kun lastenhoitoalalle lähtevät. Niinhän me vaadimme esimerkiksi monessa muussa ammatissa, että pitää olla sertifikaatit ja opinnäytteet kunnossa, ja meillä on sairaanhoitajista ja lähihoitajista ynnä muista selvät rekisterit, että he ovat sen tehtävän tasalla, minkä ovat vastaanottaneet, ja koulutus on hyvä. Myös lastenhoitoalalla pitää päästä tällaiseen sopimukseen, pitää olla semmoista lainsäädäntöä, jossa jokaiselta sillä alalla työskentelevältä vaaditaan nämä asianmukaiset otteet, että henkilöllä ei ole menneisyydessä mitään ikävää, mikä voisi vaarantaa lapsen hyvinvoinnin.

Kannatan lämpimästi edustajien tekemää lakialoitetta ja kiitän siitä antaumuksesta, millä edustaja Savio ja muut ovat tähän lakialoitteeseen paneutuneet.

17.16 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Lasten suojelu on tietenkin ykkösasia, ja täytyy todeta, että omalla virka-ajallani ennen vuotta 2015 tämä ehdotettu kuvio oli kyllä ihan arkea. Eli kun sijaista syksyllä hankki ja sitten pohdittiin, millainen hänen tuleva vuotensa on, niin kun toi tietoon tämän, että kolmen kuukauden kuluttua tarvitsee ote esittää, niin he ehdottivat yleensä ottaen, että voinko hankkia jo nyt. Silloin oli hyvä merkitä sijaisrekisteriin, että ote on esitetty. Eli ei silloin tiennyt, että tämä ei ole kenties ihan hyväksyttävä menettely, mutta tämä sopi yleensä ottaen näille sijaisille.

Mutta tässä yhteydessä toisin myöskin tämän huolen vapaaehtoistoimijoitten otetilauksien vähäisyydestä. Eli nythän on seuroissa toimivilta mahdollisuus saada lupa näihin otetilauksiin, ja minusta se on vähäinen määrä, jos edellisenä vuonna vain noin 4 500 kappaletta on tätä varten esitetty. Eli meillä pitäisi tiedottaa ja kannustaa näitä vapaaehtoistoimijajärjestöjä siihen, että ihan säännöllisesti kysyttäisiin urheiluseuroissa ja muissa lasten kanssa toimivilta — että tämmöinen mahdollisuus on olemassa — ja saataisiin kitkettyä tätä ikävää ilmiötä sitten pois yhteiskunnasta.

17.18 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Haluan tässä lyhyesti vielä omalta osaltani kiittää tämän lakialoitteemme puolesta esitettyjä ja pidettyjä kannatuspuheenvuoroja, joissa kaikissa korostettiin aivan oikein lasten turvallisuuden tärkeyttä ja vaadittiin lainsäätäjää ryhtymään pikaisiin toimiin asian korjaamiseksi. Lainsäädäntöähän täällä eduskunnassa tehdään, me kansanedustajat olemme siitä viime kädessä vastuussa.

Kuten myös esittelypuheenvuorossani totesin, perussuomalaiset tervehtivät suurella ilolla oikeusministeri Häkkäsen lokakuun kyselytunnilla esittämää myönteistä suhtautumista ja suurella vakavuudella tapahtuvaa suhtautumista tähän aiheeseen. Hänhän lupasi selvittää asiaa ministeriönsä virkamiesten kanssa.

Ja toivottavaa tosiaankin on se, että nämä tarvittavat lakimuutokset näkevät päivänvalon mahdollisimman pikaisesti, mielellään tämän vaalikauden loppuun mennessä, mikseivät jo aiemminkin, tämän vuoden puolella. Jos tahtoa on, niin mahdollisuuksia ripeään etenemiseen varmasti on.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

19. Lakialoite laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 47/2018 vp Mia Laiho kok ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskustelu

17.19 **Mia Laiho kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tehnyt lakialoitteen laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 §:n muuttamisesta niin, että myös lyhytaikaisissa työsuhteissa pyydetään rikostaustaselvitys.

Meidän tärkeimpänä tehtävänä on taata lasten turvallisuus erilaisissa toiminnoissa, missä lapsia hoidetaan ja opetetaan, on se sitten koulussa, päiväkodissa, harrastuksissa, vapaa-ajan toiminnassa. Tällä hetkellä rikostaustan selvittämismenettely koskee lain mukaan esimerkiksi päivähoidon kasvatus- ja opetushenkilöstöä eli käytännössä kuntasektorilla ja yksityisissä päiväkodeissa lastentarhanopettajan ja lastenhoitajan toimeen hakeutuvia henkilöitä, mutta niitäkin vain sen yli kolmen kuukauden työsuhteen osalta.

Tämä asianomainen työnhakijahan tilaa rikosrekisteriotteen itse. Se ei ole kovin kallis, se maksaa 12 euroa. Rikosrekisteriotteeseen merkitään kaikki tuomioistuimen ratkaisut, jotka ovat sakkorangaistusta ankarampia rangaistuksia, lapsiin kohdistuvat rikokset ja seksuaalirikoksista tuomitut sakkorangaistukset. On tietenkin täysin ymmärrettävää, että joskus joutuu hyvin äkkinäisiin tilanteisiin ottamaan sijaisen, mutta niitten tilanteiden pitäisi olla tosiaan poikkeuksia ja harvinaisia. Ongelma tällä hetkellä kentällä on se, että niitä rikosselvitysotteita ei saa edes pyytää. Tästä meillä on oikeusasiamiehen linjaus olemassa, mikä on aiheuttanut sen, että esimerkiksi kerhoissa ja järjestötoiminnassa ollaan hyvin varovaisia edes pyytämään, koska se oikeusasiamiehen linjaus on tulkittu niin, että sitä ei saa tehdä. Tämä on erittäin merkittävä asia. Minä itse toimin Lastenliiton hallituksen puheenjohtajana, ja myös sieltä on tuotu tätä viestiä, että ei saa pyytää tätä rikosselvitysotetta, vaikka he sitä haluaisivat.

Olen tehnyt kirjallisen kysymyksen aiheesta viime keväänä, ja halusin tehdä tästä vielä lakialoitteen, jotta tämän asian korjaamiseen saadaan vauhtia. Tässä kohtaa on selkeä porsaanreikä laissa.

Samoin jos ajatellaan esimerkiksi yksityisiä ammatinharjoittajia, jotka toimivat omalla toiminimellään, niin meidän pitäisi huolehtia siitä, että kaikilta, jotka lasten kanssa toimivat, olisi taustat selvitetty. Samoin on paljon erilaisia kesäleirejä ja muita. Ja käytännössä, jos me teemme tämän tiukaksi niin, että vain pysyvissä työsuhteissa tai pitkissä työsuhteissa tämä ote vaaditaan, ei vaadi erikoista matematiikkaa ja logiikkaa ajatella, että sellaiset ihmiset, jotka ovat häiriintyneitä niin, että eivät ajattele lasten edun mukaisesti, voivat sitten hakeutua sellaisiin tehtäviin, missä tätä riskiä kiinni joutumisesta ei ole.

Oikeusministeri Häkkänen on 18.10. kyselytunnilla luvannut paneutua tähän jättämääni lakialoitteeseen, ottanut sen erittäin vakavasti, ja toivottavasti vielä tämän hallituskauden aikana sitä saadaan vietyä eteenpäin. Tähän lakialoitteeseen olen saanut runsaasti allekirjoittajia yli puoluerajojen, ja voidaankin tosiaan nähdä, että lasten turvallisuuden edistäminen on kaikkien puolueiden tahtotila.

17.24 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Haluan kiittää myös edustaja Laihoa aktiivisuudesta tämän jo äsken käsitellyn asian suhteen eli lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain epäkohtien korjaamiseksi. Tästä asiasta näyttääkin olevan hyvin vahva yhteisymmärrys yli puoluerajojen, ainakin tänään täällä salissa käydyn lähetekeskustelun perusteella, ja myös hallituspuolueiden edustajat ovat tosiaan olleet hyvin yksimielisesti sen kannalla, että tätä nykylakia tulee ehdottomasti muuttaa. Esitänkin nyt edustaja Laiholle pyynnön tai toivomuksen, että hän veisi omassa eduskuntaryhmässään

kokoomuksessa vahvasti tätä asiaa jatkossakin eteenpäin, ja kun kokoomuksella on oikeusministerin salkku — ministeri Häkkänen on mielestäni esiintynyt hyvinkin edukseen tällä vaalikaudella ja on kenties tämän hallituksen ellei nyt paras, ainakin parhaiden joukkoon kuuluva ministeri — toivon ministerin edistävän tätä asiaa nopeasti, kun hänellä siihen ilmeisesti myös halukkuutta on.

17.25 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Kokoomuksessa lasten turvallisuudesta ei haluta tinkiä ja halutaan ilman muuta viedä eteenpäin kaikkia niitä asioita, joilla lasten turvallisuutta voidaan edistää, jos se vain mitenkään on mahdollista.

Uskon, että ministeri Häkkänen on tämän asian ottanut vakavasti, niin kuin hän on esille tuonutkin. Ja vien omasta puolestani hänelle tätä asiaa edelleenkin eteenpäin.

Hienoa, että tästä tosiaan on yhteisymmärrys koko tässä salissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion rahoituksesta elokuvakulttuurin edistämiseen

Hallituksen esitys HE 56/2018 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 8/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.11.2018 pidettävään täysistuntoon.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 130/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 18/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.11.2018 pidettävään täysistuntoon.

22. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 8.11.2018 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.26.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola